

SLOVENEK

Volja po pošti:

za celo leto naprej . . . K 40—
za en mesec . . . „ 3,50
za Nemčijo celoletno . . . „ 45—
za ostalo inozemstvo . . . „ 50—

V Ljubljani na dom:

za celo leto naprej . . . K 36—
za en mesec . . . „ 3—
v spravi prejemov mesečno . . . 2-50

Sobotna izdaja:

za celo leto . . . . . K 8—
za Nemčijo celoletno . . . „ 10—
za ostalo inozemstvo . . . „ 13—

Inserati:

Enostolpna petstvarica (72 mm široka in 3 mm visoka ali nje prostor)

za enkrat . . . . . po 50 v
za dva- in večkrat . . . „ 45 „
pri večjih naročilih primeren
popust po dogovoru.
Ob sobotah dvojni tarif.

Poslano:

Enostolpna petstvarica K 1—
izbija vsak dan izvzemši ne-
delje in praznike, ob 3. uri pop.
Redna letna priloga vozni red

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne
sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74.

Političen list za slovenski narod.

Upravištvo je v Kopitarjevi ulici št. 6. — Račun
poštne hranilnice avstrijske št. 24.797, ogrske 26.511,
bosn.-herc. št. 7583. — Upraviškega telefona št. 188.

Prelekli leden.

Dne 3. t. m. je bila v Brestu-Litovskem podpisana mirovna pogodba z Rusijo. Predsednik ruske delegacije je izjavil, da podpiše Rusija predloženo mirovno pogodbo le prisiljena; Nemčija je prelomila premirje in jo napadla, ko je Rusija demobilizirala. Rusija se zato odpoveduje vsem podrobnim obravnavam o predloženih pogojih, a obenem ugovarja proti nasilju, ki se ji prizadeva. Ko je bila pogodba podpisana, je nemška armada ustavila svoje prodiranje v Rusijo. Tedaj je prišla vrsta na Rumunijo, kateri so 3. marca odpovedali premirje, 4. je pa že naznanila, da sprejme mirovne pogoje. Tudi tem pogojem se dobro pozna, da jih je narekoval nemški meč: Rumunija mora odstopiti Bolgariji celo Dobrudžo do Donave z morskim obzrjem in lepim edinim pristaniščem Konstanco. Tudi Ogrski morajo odstopiti ob sedmograški meji pas ozemlja. Svojo armado mora Rumunija pod nemškim nadzorstvom takoj demobilizirati in izprazniti zasedeno avstro-ogrsko ozemlje. Prevoz iz Ukrajine po Črnem morju in Donavi je sedaj popolnoma prost. — V Ukrajini Nemci in naši prodirajo dalje. Nemci so zasedli tudi Alandske otoke in so se izkrcali na Finskem, da začne upor domačega kmečkega prebivalstva proti velenosnostim, ki so švedskega pokolenja in tlačitelji ljudstva. Finska je podpisala mirovno pogodbo z nami. — V časopisu se vzdržuje vest, da se Japonska z vso naglico pripravlja za vojaški nastop v Sibiriji, ki je bila proglasila samostojno vlado. — Avstrijska vlada se je zaenkrat zopet izmotala iz zagate. Pomažali so socialni demokratje, na katere očividno deluje zgled sodrugov v Nemčiji, ki so najzvestejša opora vlade cesarja Viljema, in pa — seveda! — Poljaki. Po dolgih, vročih pogajanjih s strankami, v katere je ponovno posegel tudi cesar, je vlada 7. t. m. v poslanski zbornici tvegala glasovanje o proračunu. Pred glasovanjem je govoril ministrski predsednik dr. vitez pl. Seidler; parlamentu je predložil njegove neodložljive velike naloge na poprišču gospodarskih in socialnih prenosov ter davčnih odredb za upostavo finančnega ravnotežja; napovedal je revizijo ustave in je obljubil narodu avtonomijo v dosedanjih deželnih mejah. Ob tej priliki je omenil tudi jugoslovansko vprašanje in rekel, da tega vprašanja ni več mogoče prezirati: Treba ga bo rešiti, seveda le tako, kakor zahtevajo ozir na državno celoto in dinastijo ter druge soprizadete narode. Nato je ministrski predsednik pozival na notranje premirje in povedal, kako rada bi imela vlada v parlamentu trdno večino. Končno je odgovoril na neko nemško interpelacijo glede ustanovitve samostojne ogrske armade, da pozna zakon le skupno armado, da ne more nobena obeh držav enostransko ustanoviti samostojne armade. Po daljši debati je zbornica prešla na glasovanje o proračunskem provizoriju, ki je bil sprejet. Jugoslovani so glasovali proti provizoriju. — 2. in 3. marca se je vršil v Zagrebu sestanek raznih jugoslovanskih strank, da bi se dogovorili za skupno postopanje. Namen se je dosegel. Razen tega je zagrebska policija s svojim nepotrebnim nastopom dosegla, da je zagrebsko dištvo in drugo občinstvo priredilo dr. Korošču, ki se je udeležil sestanka, navdušene ovacije in manifestiral za jugoslovansko misel. V zagrebskem saboru, kjer je na krmlu koalicija, pa podaljšujejo finančno nagodbo z Ogrsko in glasujejo za indemnitetno vladi.

Blagoslov dualizma.

V kraljevem gradu Cotroceni blizu Bukarešta se vrše po preliminarjem miru končna mirovna pogajanja z Rumunijo. Ni nobenega dvoma, da bo ta defenitivni mir morda jutri, morda že danes sklenjen. Tudi angleški zakladnik Bonar Law ni mogel nič drugega več povedati, kot izraziti Rumuniji svoje simpatije, pomagati ji ententa nikakor ne more. Torej glede mirovnih pogajanj z Rumunijo ni od Rumunije same nobene težkoče, ona mora to podpisati, kar ji bodo diktirali.

Mirovna pogajanja v Cotroceniju so kritična iz čisto drugih razlogov. Postavila so nas zopet pred državno krizo, v katero nas od časa do časa zapleta nesrečni sistem dualizma. Ogrska je pri mirovnih pogajanjih kot državna polovica oficijalno udeležena, Avstrija pa ne. Mažari pa so znani kot največji aneksionisti in konkurirajo tozadevno z naihujšimi vsenemškimi aneksionisti. Postavili so se na stališče, da tangira mir z Rumunijo izkjučno le ogrska država, kot obmejno državo, Avstrija pa naj molči. In Mažari hočejo anektirati pod naslovom strategična regulacija mej precejšen kos rumunskega ozemlja in ga združiti s krono sv. Štefana. Ogrska bi se ojačila, Avstrija pa naj ne dobi ničesar. Dualizem nas je privedel zopet do krize. Seveda skušajo rešiti to akutno državno krizo dualizma na ta način, da se odveljati ogrski in avstrijski ministrski predsednik k mirovnim pogajanjem v Cotroceni. A Mažari ne bodo s tem zadovoljni.

Ogrsko časopisje pripoveduje, da bo tudi Avstrija dobila ob bukovinski meji kompenzacijo. Kakor sklepamo iz poročila francoskega »Matina«, bi se to zgodilo v okolici Chotina, kjer bi dobili od prijateljske ukrajinske ljudovlade ozemlje v obsegu 30.000 kvadratnih kilometrov, nekoliko večje kot je štajerska. Baje hoče generalni štab Bukovino s tem strategično zavarovati.

Toda ne le to. Mažari so raztegnili svoje tipalnice čez Srbijo. Prepregli so jo z mažarskimi bankami, mažarskimi uradniki in trgovci. Monopolizirali so tudi železnice. Ne vemo, zakaj mora znati srbski dijak v Belgradu danes tudi mažarsko. Pravijo, da se bodo pričela po rumunskem miru tudi mirovna pogajanja s Srbijo in ni izključeno, da se tedaj zopet oglasi Ogrska, ki bo zahtevala strategično regulacijo mej, ali z drugimi besedami, zase precejšen kos Srbije s stolnim mestom Belgradom.

S toliko državami se nahajamo v vojnem stanju, Ogrska pa vodi brez formalne vojne napovedi izstradalno vojno proti Avstriji in proti državnemu ozemlju Bosni in Hercegovini. Izsiliti hočejo na ta način koncesijo za koncesijo in tako pripraviti pot do novega 1848. leta seveda brez Jelačića. Mirovna pogajanja z Rumunijo so za to najboljši dokaz.

Naši državniki v Avstriji pa so slepi. Nemški sistem vodi najlutejši boj proti avstrijskim Slovanom, v prvi vrsti seveda proti Čehom in Jugoslovanom, toda tudi Poljakom in Ukrajincom. Mažari izrabljajo ta boj in delajo. Avstrijska vlada pa smatra za svojo dolžnost, da se ob vsaki priliki pokloni dualizmu kot temelju naše državne moči.

Prišel bo čas, ko bodo tudi ti zaslepljeni v vladnem taboru in v nemških parlamentarnih vrstah spoznali pravi blagoslov dualizma. Toda takrat bo prepozno. Cotroceni je za to najboljši dokaz.

Državni zbor.

Na Dunaju, 7. sušca 1918.

V zadnjem trenutku.

Ob petih popoldne se bo vršilo glasovanje o rednem proračunskem provizoriju in o vojnih kreditih, a še nihče ne ve, kako bo izpadlo. Vlada poskuša vse mogoče, da pridobi Poljake vsaj za absentiranje pri glasovanju; z njimi je najbolj navajena iti, vsa dosedanja avstrijska praksa je preračunana na zvezo Nemcev s Poljaki. Poljski minister-rojak dr. pl. Twardowski se pogaja z njimi v imenu vlade, predsedstvo poljskega kluba se razgovarja s Seidlerjem in z gališkim namestnikom, celokupna vlada razpravlja z vlado v Varšavi o holmskem vprašanju. Poljaki se s tako malenkostjo ne bodo zadovoljili; menda zahtevajo poleg revizije meje z Ukrajino tudi jamstvo, da se ne odcepi ukrajinski del od Galicije (kar pa zahtevajo Ukrajinci, sedaj vladna stranka), dalje hočejo doseči gotovo zagotovilo, kako se bo ravnalo s poljskimi posesti v Ukrajini ter amnestijo legionarjev, o katerih zadržanju so krožile v zadnjem času po Dunaju razne vesti. Poljaki bodo skušali uveljaviti svoje zahteve ob dveh popoldne, to je tri ure pred glasovanjem. Včeraj so se posvetovali do sedmih zvečer in bodo nadaljevali debato danes. Enako so imeli tudi Jugoslovani včeraj dolgo zborovanje, ki se je zvečer prekinilo in se bo končalo še danes. Čehi so že fiksirali svoje odklonilno stališče.

Zanimivo je še to, da so Poljaki pred-

lagali, naj se glasovanje preloži za 14 dni, da se končajo pogajanja z vlado. Vlada na to ni pristala.

Kot prvi govornik je nastopil danes podpredsednik poslanske zbornice češki soc. demokrat Tusar. Govornik obžaluje, da v tako važnem času, ko se sklepajo mirovne pogodbe, ne zborujejo delegacije. V Nemčiji se predložijo državnemu zboru vsi akti, ki se tičejo mirovnih pogajanj, tudi taki, ki so za širšo javnost konfiscirani. Pri nas pa niti za tiste malenkosti, ki nam jih sporoči korespondenčni urad, ne vemo, če so resnični. Pred kratkim smo doživeli slučaj, da so nas namenoma informirali napačno. O kongresu socialistov v Londonu smo slišali, da so se izjavili za nadaljnje obstojanje avstro-ogrške monarhije in da so označili narodno vprašanje kot notranje vprašanje države. Prvi del odgovarja resnici, drugi ne. Socialisti so nasprotno zahtevali, da se smatra narodno vprašanje v Avstro-Ogrski za mednarodno, prav kot so to zahtevali češki socialni demokrati na mirovni konferenci socialistov v Stockholmu.

Glede miru z Rusijo obžalujemo, da nosi v sebi kal nove vojske, groznejše kot sedanje.

Včerajšnji govor domobranskega ministra nas je presenetil po vsebini in po tonu. Vidimo, da se čuti vojaška stranka močno in da se pripravlja na čas, ko bo zopet vojaštvo najmerodajnejši činitelj v državi.

Glede posvetovanja o izpremembi ustave, predlaganega po ministrskem predsedniku, stojimo na stališču, naj se načrt izpremembe ustave obavi in da najširšim krogom prilika, izjaviti se o njem.

Mi bomo glasovali proti proračunu in gledamo mirno v bodočnost. Grozje nam, da je že določen general, ki bo nadpoveljnik za zaledje. Mi ne bomo napravili nikake neprevidečnosti, ne bomo letali nasproti bajonetom in strojinam. A če vlada misli, da se notranja kriza poravnava z absolutizmom, se moti. Naša vest je mirna; mi smo dali vladi dovolj časa, študirati naše težnje. Zato odklanjamo odgovornost, naj pride, kar hoče; krivda zadene vlado in njene stranke. Nato se javi k besedi ministrski predsednik dr. pl. Seidler.

Divide et impera!

Na Dunaju, 7. sušca ob 3/4 zvečer.

Pred četrto ure se je izvršilo glasovanje o proračunskem provizoriju in vojnih kreditih. Rezultat je znan. Poljaki (izvzemši socialiste Daszynskega in 8 tovarišev ter

LISTEK.

Dr. Joža Lovrenčič:

Vstajenje.¹

Dsebe: Tri žene. Kraljica. Vile. Moški glas.

Prva:

Da objamem kamen — kamen oživi,
da v goro zakličem — se mi oglasi,
le svoboda, moje solnce, v zemlji spi!

Druga:

Ubili so jo sestra nam.
Ah, da bi oživela, več je ne spoznam,
tako je daleč čas,
kar je živila svetla sredi nas!

Tretja:

Ne, uropali so jo in nam odvedli jo drugam —
V širni svet poslala svoje sem sokole,
v širni svet, ko je zorelo žitno polje,
in odšli so v daljino daljo čez visoke gore
iskat jo, da jo privedejo spet v rodne dvore.

Druga:

Vem- ž njimi tudi moji orli so odšli.

Tretja:

Stotisoč jih je šlo in še jih ni.
V pričakovanju sem izgledala si že oči

¹ Ta prizor se bo igral ob priliki Krekovega slavlja v Trstu v gledališču Politeama Rossetti dne 10. marca.

in onemogla v zadnjem upanju še čakam,
čakam na sokole-sinke in solze pretakam.

Prva:

Joj nam, sestre, cvet naših cvetov
in Svoboda že krije črna gruda nam
[grobov.

Tretja:

Oj, sokoli moji, dajte se vrniti,
dajte se vrniti, majko vtolažiti!

Druga:

Težko je vama, sestri, meni ložje ni,
ko jim srcé iz tisočletne suženjske noči
po solncu, solncu hrepeni...

Moški glas:

Kri naša, ki je porosila svet,
vzbudila čudežno dehteč je cvet:
velika volja vzrastla je med nami,
za prvo goro se že svetla zarja drami!

Prva:

Odkod ta glas, ki prorokuje spas?

Tretja:

Tvoj sin?

Druga:

Naš sin!
(Gledajo oživljene v smeri glasu. Čez trenutek pripojijo vile.)
Živi valovi
sinjega morja
šli so pogledat
daljna obzorja,
pa so se zopet

k nam povrnilo,
lepših pokrajin
niso dobili...

Od Mure, od Drave,
od Soče, od Save,
od morja do Drine
ravnine, planine,
kot jih nikjer!
Lepa je, lepa
zemljica naša
jugoslovanska,
ni je na svetu,
ni je pod solncem,
da jo prekaša!
Pridi kraljica
in ji zavladaj
v blagor in srečo
z roko ljubečo!

(Kraljica prihaja, ž njo tri sojenice. Tri žene presenečene veselja poslušajo kraljico, ki začne čez trenutek govoriti.)

Prešle so težke ure, hčere!
Vaš sin me je priklical, ker imel je vere,
da bi gorod premikala, ljubezni, da je srca
[razplametil,
moči, da vse sinove vaše je namé pri-
[klenil —
in zdaj živim —

I. sojenica:

Veruj: in boš živila!

II. sojenica:

In boš blestela ko zvezda vrh neba
za vse kar si trpelal

III. sojenica:

Med narodi na veke sedež kraljev boš
[imela.

Tri žene:

Bodi pozdravljena,
bodi proslavljena,
Mati,
v svobodi zlati!

Na polu v večnosti.

L. Poulin.

Poročati nam je o znameniti knjižni novosti, o slovenskem prevodu Poulinove knjige »Vers l'Eternité«. Globoki mislec dr. J. Mencinger, ki je obogatil naše slovstvo s prvim slovenskim filozofskim romanom (»Abaddon« v »Ljublj. Zvonu« l. 1893.), je sodil o tej knjigi takole: »Ta globoko mišljena knjiga, ki prepričuje z vso francosko vnemo, mi jako ugaja... Želim in upam, da v meni obrodi obilen duševan sad.« (»Dom in Svet«, l. 1912, str. 228.) Kdor bo knjigo prebral, bo moral pritrditi tem besedam, in obžaloval bo, da ni slovenski prevod izšel pred svetovno vojno. Koliko nemirnih, razdvojenih, obupanah src bi že bila knjiga lahko umirila zlasti med inteligenco, kajti ravno inteligentu ni zlepa mogoče dati — posebej sedaj v vojnem času — blažilnejšega in lepšega čtiva kot je Poulinovo delo: Na poti v večnost.

dveh kmetov) so se odstranili od glasovanja in omogočili vladi zmago. Na videz je stvar prišla proti vsem računom. Poljaki so vsled holmskega vprašanja uprizarjali pravcato revolucijo v Galiciji. Glombinski je prosil cesarja, da sme odložiti svoje reče in naslove.

ministrskim predsednikom niso niti občevali, poljska ministra sta demisionirala, z enim glasom večine so celo sklenili, da stopijo v stik s Čehi in Jugoslovani glede taktike, prejšnji zavezniki naši, Ukrajinci, so prestopili k vladi edino radi tega — ker je bila vlada sprta s Poljaki ali pravzaprav obratno, Poljaki z vlado; saj vlada se je vedno obnašala do Poljakov kot zapuščeno dekle, ki ne more pozabiti fanta in išče vsa žalostna posredovalcev, ki bi jo spravili zopet v zvezo z nepozabljenim. Vse to se ni godilo v davni preteklosti, ampak v najzadnjih dneh in tednih, niti cel mesec ni pretekel v tem sporu starih prijateljev. Včeraj so se še posvetovali z opozicijo in danes — so jo pustili na cedilu. Niso glasovali sicer za proračun, ker so z absenco dosegli isto.

Vse je govorilo — na videz, ponavljamo še enkrat — to pot za to, da bo držal slovanski blok skupaj, zadal našemu vladnemu sistemu poraz in s tem zaklical v Avstriji z močnim glasom, ki bi ga čule vse prihodnje vlade: »Tako kot doslej, ne gre več!« In vendar danes jutraj in popoldne, ko se o stališču Poljakov ni vedelo še ničesar, ni bil nikdo trdno prepričan, da bo opozicija zmagala. Pisec teh vrstic je hotel staviti, da bo vlada dobila večino, a ni dobil protistavca.

Na kaj smo opirali svoje mnenje, da ne bo — z opozicijo nič, da se izrazimo banalno? Na staro skušnjo, da bi moralo biti v Avstriji že davno drugače, ako bi se Slovani medsebojno razumeli toliko, da bi si upali vzeti vajeti v roko in tvoriti morebiti v zvezi z manjšimi narodnostmi blok proti nemški hegemoniji. Od l. 1907 imamo večino v zbornici in ves svet se nam lahko smeje, da se zamorejo Slovanom v Avstriji dogajati reči kot n. pr. Slovencem na Koroškem. V večini smo Slovani v Avstriji in naši voditelji po nemških mestih na Štajerskem niso varni življenja. V večini smo — pa so se vršila nad nami na severovzhodu in na jugu med vojno grozodejstva, o katerih bo bral pozni vnuk in se čudil, da so bila mogoča v 20. stoletju. In če nas vsa preteklost ni nikoli mogla združiti, če so Nemci razumeli, nas vedno izigravati medsebojno in plačati enega, zato da so lahko tlačili druge, se človek nehote vda sklepu po analogiji, da bo to pot vlada nas prav tako razdružila kot vedno. In vendar smo se še vedno kljub temu strahu oklepali misli: Vojni dogodki so morali odpreti tudi Poljakom oči.

Eno uro pred glasovanjem so zavzeli Poljaki končno veljavno stališče. Ko je stopil njih zastopnik na govorniški oder in podal znano izjavo, je legla mora na mnoga srca; a ni bilo čuti žaljive besede, ko so zapuščali Poljaki dvorano. Veseli nas to, kakor nam je hudo — nad slovanstvom nismo obupali in s tega stališča bi morali obžalovati vse, kar nas bi odtujilo še bolj in gnalo Poljake v naročje Nemcev.

Velikanske so bile obljube, ki so jih delali Poljakom, in o katerih se je izvedelo v javnosti; prepričani smo lahko, da mno-

gih stvari še ne vemo; sicer bi bili Ukrajinci bržkone še v zadnjem trenutku zapustili vlado in napravili konec svojemu tritedenskem prijateljstvu.

A ene stvari vendar ne smemo molče preiti: utemeljevanja Poljakov, zakaj so opustili svoje stališče. Pravijo, da se boje vojaške vlade, ki jo imajo v tako groznem spominu. Za ta strah bi mi Jugoslovani imeli neprimerno več vzroka kot Poljaki. A mi ne delamo politike strahu.

Kaj je vzrok, da so Poljaki tako dostopni nemškemu pregovarjanju? Zdi se nam, da to, ker so oni v Avstriji s pomočjo Nemcev vendarle — vladajoč narod. Ukrajinci jih ne mrzijo brez vzroka kot svoje tlačitelje. Če pa se hočemo Slovani v Avstriji sporazumeti, moramo poznati najprej temelj človeške družbe: pravičnost v medsebojnem razmerju. Mi na moč pravičnosti verujemo tako neomajano, da smo prepričani, da se bodo razsuli pred nami vsi narodi, ki hodijo drugačna pota.

Nemci so Poljake kupili — ta vtis so napravljala vsa časniška poročila o zbližanju obeh narodov; menda so jim zagotovili med drugim nedeljenost Galicije in nadvlado nad Ukrajinci. Toliko bi jim seveda zveza s Slovani ne mogla dati.

Nemški listi so nas pripravljali že dalje česa na to, da poljski zlahčiči ne bodo šli proti vladi. Zanje je bilo v Avstriji vedno dobro. Ko dobimo jugoslovansko državo, moramo zanjo plemstvo odpraviti, oziroma pri nas Slovencih ga ne smemo uvesti.

In še nekaj vidi, kdor opazuje Slovan v Avstriji: Medsebojno se ne poznamo skoro nič. Razgovarjati se moramo s severnimi Slovani v nemščini. Jezik naših sovražnikov Francozov in Italijanov se poučuje po naših srednjih šolah na državne stroške; jezik avstrijskih Slovanov se ne poučuje in bi se brezdvomno ne smel poučevati niti zastoj... Bridka ironija! Seveda smo si potem tuji, ne občujemo dosti med seboj, ne poznamo drug drugega. Brez poznanja ni prijateljstva. Kaj vemo mi n. pr. o Čehih. Poljakih in Ukrajincih, o njih slovstvu, o vsem, kar zaposluje njihovo mišljenje? Gotovo neprimerno manj kot o Nemcih. Samo Slovanstvo pa ni še podlaga za politično skupnost, ki naj prenese vse boje. Nemci nas znajo deliti drugega od drugega in pazijo vestno, da se ne moremo medsebojno spoznati. Danes zopet triumfira njih geslo: Divide et impera!

× × ×

»Pirova zmag.«

Na Dunaju, 8. sušca 1918.

Nenavadna tišina je vladala v zbornici med glasovanjem. Nemcem ne smemo odrekati pripravljenosti, da izrazijo svoja vesela čustva, če jim je kaka reč po godu. A ko je predsednik dr. Groš poročal o izidu glasovanja, da so vojni krediti, ta predmet velikanskih skrbi, sprejeti z 202 glasovoma proti 165, ni nikdo zaklical: »Bravo!«, nikdo plosknil z rokama... Poročevalci nemških listov so slišali ploskanje in izraze navdušenja samo v svoji domišljiji. Njih poročila ne odgovarjajo resnici. Čez dalje časa je zaklical Čeh dr. Zahradnik v dvorani: »Pirova zmag!« To je šele spodbodlo večinske stranke, da so ploskale par trenutkov.

Pirova zmag! Še ena taka zmag... ne Seidler in ne kak drug poslanec večine si je ne želi več. Četrte ure pred glasovanjem se je šele izvedelo, da se bodo Poljaki absentirali. In niti ne vsi! Socialni

demokrati so glasovali z opozicijo in raje zapustili Poljsko kolo kot svoje stališče. Ko so po povratku štirih poslancev, ki so bili včeraj pri cesarju v avdienci, Poljaki sklepali o svojem nastopu pri glasovanju, jih je bilo 42 za absentiranje in 21 za glasovanje proti proračunu, a niti enega ne za glasovanje za proračun. Teh 21 je izrecno stavilo predlog, naj klub dovoli vsaj njim, da glasujejo proti proračunu. A večina tega ni dopustila. Štirje člani poljske ljudske stranke kmetskega stanu so hoteli kljub sklepu ostati v zbornici med glasovanjem. Dr. Jablonski, dr. Lazarski in Londzin so se trudili, spraviti jih iz dvorane. Dva sta ubogala, Kubik in Myjak sta pa ostala v dvorani in glasovala z opozicijo. Uvidela sta, da je med prejšnjim stališčem Poljakov in absentiranjem od glasovanja prepad, ki ga nočeta meni nič tebi nič preskočiti.

Sedaj si ogledmo še »zmago« od bližje! Zbornica šteje kakih 471 poslancev. Glasovanje o vojnih kreditih bi imelo pokazati, da je večina zbornice za vojno. Vlada bi morala dobiti najmanj 236 glasov. Dobila je samo 202, dočim je imela opozicija 165 glasov. Kje so bili ostali 104 poslanci? 72 Poljakov se je odstranilo od glasovanja. Ostane še 32 glasov. Od teh jih odpade na Jugoslovane 7. Manjkali so pri glasovanju dalmatinski poslanci dr. Baljak, Biankini, Čingrija, Ivčević, Perić, Prodan, ki so sploh ostali doma, in dr. Šusteršič, ki je bil na Dunaju. Poslanec Jaklič je glasoval z opozicijo. Od Italijanov sta glasovala dr. Bugatto in dr. Faidutti z vlado, dr. Conci in dr. Gentili z opozicijo, ostali so izostali od glasovanja. Če prištejemo še ostalih 19 Poljakov, ki so želeli izrecno glasovati proti proračunu, dalje vsaj 6 Jugoslovancev in 14 Italijanov, ima opozicija že večino dveh glasov. Klaverna večina, ki se doseže le s tem, da del opozicije ne glasuje.

Govor posl. Piškega.

Dunaj, 7. marca 1918.

Poslanec Pišek je v svojem govoru slikal neznosne razmere, ki so nastale v slovenskem delu Štajerske vsled krivičnih rekvizicij. Govornik naglašal v slovenskem delu govora zlasti dvoje. Najprej zavračamo očitek, da smo proti Avstriji, če hočemo ustvariti v državi take razmere, da bo mogoče živeti narodom v medsebojnem miru. Mi ne nameravamo odtrgati kake dežele od habsburške krone, ampak samo od nemške nadvlade. Dalje pa opozarjamo vlado na nečuten način, kako se vrše na Spodnjem Štajerskem rekvizicije. Kot srednjeveški valpeti hodijo rekvizicijski organi po hišah, tako da ljudstvu pohaja potrpežljivost. Med ljudmi vre in vlada naj nikari ne gre predaleč!

Nadaljuje nemški in opozarja vlado na zadnji delavski štrajk. V hud strah je spravil vse merodajne gospode in hiteli so z raznimi obljubami, da potolažijo delavce. Nevolja poljedelskega ljudstva bi zavzela še hujše oblike kot je način, kako se javlja nezadovoljnost med delavci, vajeni discipline.

Kar se tiče obljub, ki jih je dala vlada delavcem, pozdravljamo demokratizacijo občine in deželnih zborov. Slovenci z vsako demokratizacijo le pridobimo. Ne moremo pa biti zadovoljni z obljubami, kako se hoče od pomoči pomanjkanju živil v mestih na račun kmetov, ki že sedaj nimajo zadosti živil za lastno potrebo. Če se od-

kaže kmetu ista količina moke kot meščanu, je to krivično iz večih ozirov. Najprvo opravlja kmet veliko hujše delo kot meščan. On ne pozna osem- ali deseturnega delavnika; njegov delavnik je od zore do trde noči. Meščan, ki ima denar, si lahko pomaga z inosom, perutnino, divjačino, ribami itd. Kmet je navezan edino na svoj pridelek. Konečno pa ima tudi tisti, ki živila pridela v potu svojega obraza in se peha brez počitka, da le obdela svoje njivice, pravico, da sme porabiti za se toliko, da si uteši glad vsaj za silo s kruhom. Saj mu je klanje prešičev in živine itak prepovedano. Vlada naj se zaveda, da ima še druge dolžnosti kot to, da se obdrži na krmilu za vsako ceno.

Strogost, s katero se pregledujejo založbe kmetov, bi bila dostikrat prav umestna napram raznim oderuhom po mestih, ki kupičijo živila in jih prodajajo po nečutenih cenah. Najbolj boli kmeta, ker ve, da pride od rekviriranih živil le del v korist splošnosti; mnogo jih gre med ljudi potem verižne trgovine.

Vlada naj ne pozabi tudi, da v državi ne bo ne reda, ne živila, ne zdravja, ne konca pritožb, dokler se ne sklene prepotrebni splošni mir. Šikaniranje kmetov ne bo od pomoglo pomanjkanju živil, ampak samo ubilo vsako veselje do obdelovanja polja in vzgoje živine.

Proti koncu svojega govora opozarja poslanec še enkrat na dejstvo, da tisti, ki onemogočajo mir med narodi v državi, delajo v smislu pangermanizma, ki bo porabil nezmožnost Avstrije, urediti si notranje razmere.

Poslanec je žel za svoja izvajanja živahno odobravanje.

Za odpust nad 42 let star h črnovojnikov.

Poslanci dr. Korošec, Stanek in tovariši so vložili na celokupno vlado naslednjo interpelacijo:

V konferenci klubovih zastopnikov dne 19. februarja je vlada obljubila, da bo v slučaju, če bo zbornica poročevalno dobo glede odredbe po § 14. o razširjenju črnovojniške obveznosti raztegnila na štiri tedne, v tem času čisto gotovo predložila postavno novo ureditev črnovojniške službe.

Prebivalstvo je to slovesno obljubo vzelo na znanje v samoočisti umemnem smislu, da namerava vlada pod pritiskom parlamenta in javnega mnenja odpustiti več letnikov, vendar da radi potrebnega študija in predel potrebuje nekaj tednov. Ker ta obljuba ni bila vezana na noben pogoj in najmanj na dovolitev proračuna oziroma proračunskega provizorija, pričakujejo narodi njeno izpolnitev ne glede na usodo proračunskih predlog.

Sedaj je velik del dobe prešel in bi se vlada že davno lahko odločila v glavnih vprašanjih. Na drugi strani grozi vlada, mesto da bi v slučaju, če nima večine, odstopila, da bo parlament odgodila oziroma zaključila. Upravičena skrb je, da se hoče vlada znebiti tudi svoje slovesne obljube.

Zato vprašamo vlado vztrajajoč na svoji zahtevi, da se takoj odpuste vsi nad 42 let stari črnovojniki:

1. Ali se hoče vlada svoje obljube glede nove ureditve črnovojniške službe z eventualno odgoditvijo zbornice znebiti?
2. Ali je voljna zbornici takoj sporočiti glavna načela nove ureditve, posebne glede skrajšanja črnovojniške dolžnosti?
3. Ali misli svojo obljubo v slučaju odgoditve zbornice izpolniti?
4. Ali ne priznava, da se morajo vsled mirovnega sklepa z Rusijo in Rumunijo takoj odpustiti vsi nad 42 let stari črnovojniki?

Dunaj, 5. marca 1918.

Podpisi.

Izjava angleškega državnega zakladnika

London, 7. marca 1918.

Angleški državni zakladnik Bonar Law je predložil spodnji zbornici zakonski načrt o kreditu 600 milijonov funtov sterlingov. Naglašal je, da je to največja kreditna predloga, ki se je kdajkoli zbornici predlagala. Veseli ga, ker ne bodo potrebovali naknadnih kreditov; vsota, katero so dovolili v decembru, bo namreč zadoštovala do konca finančnega leta. Za vojsko so povprečno izdali vsak dan od pričetka finančnega leta do 9. februarja 6,557.000 funtov.

V vsotah, ki so se posodile zavezniškom, dvomi, če se bo povrnil ves denar, ki so ga posodili Rusiji. Želi, naj se o tej zadevi ne razpravlja, dokler se ne bodo pričeli pečati s proračunom in naj se misli, da so pokrita posojila, ki so jih Rusiji izplačali. Izdatki proračuna so se, kakor sodi, prekoračili za 145,250.000 funtov; prekoračenje je povzročila v prvi vrsti armada.

Z ozirom na vojaški položaj je Bonar Law povdarjal, da so Nemci vse kolonije izgubili. Vojaški uspeh Rumunije je bil od Rusije odvisen. V okolnosti, kakršne so, Anglija Rumuniji ni mogla pomagati. Rumunija se zdaj z osrednjimi velesilami pogaja o miru; drugega ni mogoče storiti, kakor da izrazimo deželi še enkrat svoje

Duša modernega človeka je nemirna, negotova, neznana bolečina jo razjeda.

»Kot kelihi so naša srca zdaj, bridkosti polna in molčanja v ta čas umiranja in žalovanja brezdnadnega...«

pravi Fran Albrecht (Mysteria Dolorosa, 1917, str. 76) in z njim vzdihla Joža Lovrenčič:

»Moja misel je žalostna ko zapuščen čas, moja misel je mrzla ko zimski mraz.«

(Deveta Dežela, 1917, str. 21.)

Zato se zateka v nerazumljiv simbolizem in misticizem, zato išče utehe pri Zoroastru in Budu, v družbi adventistov in okultistov, kličoč: »Dajte nam olja iz vaših svetilnic, zakaj naše poemajo.« Zato hodijo prosjači, sedanjí duševni velikani h katoliškim mistikom iz dobe žive vere. Zato se vračajo dan za dnem po najbolj čudnih potih vplivni duhovi nazaj k Cerkev. ... Bolj kot lepote, smo zdaj te dni žejni resnice... V teh mukah, ki mi kratijo sen in trpinčijo srce, se obračam na tebe, prerok sveti, od Boga poslan, ti, ki poslušal in gledal, razkrij mi vsaj to resnico, če ti je dano, da ne umrem v bolestni negotovosti. (Narte Velikonja v »Dom in Svetu« 1917, str. 303.)

Resnice in tolažbe torej potrebujemo vsi. In ravno tega nam nudi Paulinova knjiga v obilni meri.

Pa kakšna knjiga je to? Ali je apologetika, ali je molitvenik ali premišljeval-

na ali strogo etiško-moralna? Kratko rečeno: Vsakega nekaj. Je apologetičsko-dogmatična. Saj govori o velikih, za modernega napol vernega človeka tako prepornih vprašanjih kakor o posmrtnosti duše, o zmislu življenja, o božanstvu Kristusovem, o božji ustanovi Cerkve, o vplivu satanov. Vendar pa ne razvija dokazov za te dogme na dolgo in široko, kot dela pravi apologet. Le v spomin ti na kratko pokliče, kar pravi o teh resnicah zdrava pamet, ljudsko prepričanje, predvsem pa sveto pismo. Zato ni čudno, če pisatelj sam priznava, da ni pisana za naravnost brezbožne in brezbrizne, ki potrebujejo mnogo diskuzij in prepričevanj, preden sploh začno razmišljati o resnici. Je tudi premišljevalna knjiga: saj ti nešteto krat, ko jo bereš, zaseka v srce misli, ki nočejo iz glave od jutra do večera; vendar ne nudi nobenih shematičnih premišljevanj za gotove čase in okoliščine cerkvenega leta. Tudi ni molitvenik z gotovimi formulirari podoban drugim molitvenikom, dasi te pisatelj zopet nehote dvigne s svojimi mislimi — zlasti ob koncu sestavkov —, da z njim vred spontano povzdigne svoje misli v pobožni molitvi k Bogu. Pred vsem pa je: »Na poti v večnost« knjiga žareče sreče in pristržne tolažbe. V njej so popisani, kot pravi pisatelj v uvodu, »oni trenutki, ko se duša ozre v globi v samo sebe, ko se ji odpre nov svet, poln svetlobe in žareče sreče.«

Še nekaj naj povdarimo: Človek živo čuti, da je moral pisatelj vse to, o čemer govori in pričujoči knjigi, zajeti iz dna svoje lastne duše. Tako živo ti seže v dušo,

da moraš nehote priznati: Vsi ti boji in dvomi, vsi ugovori in pomisleki so morali greniti njegovo lastno življenje. In ravno zato, ker je vse, kar piše, izliv njegovega lastnega srca, postane res knjiga »balzam ranjenim in trpečim srcem. Zopet oživi spomin na večnost, zopet se ti dvigne pogum, zopet si podprti na strmi stezi dolžnosti, zopet ti je olajšano trpljenje, zopet umirjena boječa vest, zadušena vstajajoča tožba in komaj začeta kletev se ti izpremeni v klic vdanosti.«

Kako koristna, kako potrebna je taka knjiga ravno v današnjih dneh. A kakor lepa in bogata po svoji vsebini, ravno tako lepa je po svojem slogu. Po pravici smemo reči: Vzemi to knjigo, če že ne zaradi stvari, vsaj zaradi estetične lepote v roko. Videl boš, da je pisatelj takorekoč izčrpal vslo lepoto in bogastvo tako razvitega francoskega jezika, da je mogel razodeti, kar mu plamti v globini duše.

Končna sodba: Knjiga je pisana z razumom modroslovca in teologa, s prepričanjem govornika, s spretnostjo leposlovca, z ljubeznijo mistika. S toplo pomladjo je prišla v našo deželo, zato naj jo z veseljem kot radosti polno pomlad sprejme slednji izmed nas, pa naj bo veren ali napol veren, duhovnik ali laik, preprost in še učen. V vsako hišo naj zaide, iz roke v roko naj roma in povsod naj vero obuja, upanje dviga, vnema ljubezen.*

* V lepem slovenskem prevodu obsega knjiga 218 strani ter stane trdo vezana 6 K. Naroba se v Katoliški bukvarni v Ljubljani.

simpatije in obžalovanje, ker so okolnosti, ki jih Anglija ni mogla premagati, onemogočile, da ji ni mogla pomagati.

Kar tiče Mezopotanije in Palestine je državni zakladnik rekel: Ker se osrednje velesile skupno bojujejo, kakor členi kake kategorije, da bi se veriga razbila, če se zlomi posamezen člen verige. A ne gre za teorije, marveč za vojaške zmožnosti. Dvomi, da bi bilo kdaj mogoče izvesti odločilne operacije s četami, ki se čez morje prepeljejo. Dokler je Anglija razpolagala z zadostno tonažo, ni imela dovolj izurjenih čet; razmere ladjinega prostora pa zdaj onemogočujejo, da bi mogli močne sile na bojišče pripeljati. Noben merodajni vojak ali civilist ni nikdar rekel, da Anglija dogodka na vzhodu omalovažuje, a noben merodajni vojak ni tudi dvomil, da mora biti na zahodnem bojišču dovolj vojakov, da se doseže potreben izid.

Cel svet je bil zelo ginjen, ko je vzela palestinska ekspedicija Jeruzalem in doseгла tako višek, a višek in konec; uspeh naj se ne presoja le s političnega moralnega vidika, marveč se mora upoštevati tudi z ozirom na angleško postojanko v Indiji, katera je okrepljena.

Operacije v Solunu so se večkrat gradile, a položaj se pravilno ne umeva. Če položaj čet v Solunu ni ugoden, so to dogodki v Rusiji zakrivali. Nikdar nismo pričakovali, da se bodo naše čete tam le branile, a dogodki v Rusiji so naš načrt preprečili. Pripoznavamo, da postane lahko tam položaj nevaren, a po vseh naših informacijah, bi ekspedicijo osrednje velesile drago plačale. Ni težko to ekspedicijo upravičiti. Brez nje bi kralj Konstantin še sedel na grškem prestolu in Nemci bi bili Grško preplavili, z grškimi pristanišči bi bil sovražnik razpolagal; vprašanje podmorske vojske bi bilo postalo tako težavno, da bi bili komaj mogli naše zveze z vzhodom vzdržati.

O položaju na vzhodu je Bonar Law rekel: Sodim, da bi se bila vojska lani končala zaveznikom v prid, če bi se ne bili pojavili dogodki v Rusiji. Ti dogodki so strašen udarec za zaveznike, a Nemčija se niti za korak ni približala miru, katerega pričakuje. Dogodki v Rusiji so položaj našim zaveznikom zelo izboljšali, a smešno je, če se misli, da bi mogla Nemčija tako deželo, kakoršna je Rusija, izkoristiti. Novi položaj v Rusiji je situacijo na zahodni bojni črti popolnoma spremenil. V zadnjih mesecih niso nič manj kot 30 divizij na zahodno fronto premaknili. Če si pa predočujemo celo fronto od Kanala do Adrije: vračunavam tudi italijansko fronto, razpolagamo z večjim številom čet mi.

Dvomim, da bi podvzeli ofenzivo. V glavnem stanu pričakujejo napada, toda poveljniki brigad in bataljonov ne pričakujejo prihoda Nemcev, ker so popolnoma prepričani o svoji lastni premoči.

Vrednost ameriške pomoči zavisi od uspeha operacij na morju. Admiraliteta pričakuje, da bodo nove ladje do konca junija izravnale izgube. Če bodo zavezniki držali skupaj, bodo gotovo dosegli svoj smoter: uničbo nemškega militarizma. Če bi se vojska končala predno bi se ta smoter dosegel, bi bila Anglija premagana. Nek zaveznik je nedavno rekel: »Čujem, da postaja angleški duh v vojski slab!« Tega ne verjamem. (Pritrjevanje.) Seveda je res, da se je dežela vojske naveličala, a Angleži znajo, kaj da bi pomenil poraz v sedanji vojski v zgodovini bratske države in sveta.

Spodnja zbornica je soglasno kredit 600 milijonov funtov dovolila.

Skrb za invalide in naše žensvo.

Gorostasni valovi sedanje vojne, ki pljuskajo tudi ob naš narod, mečejo iz sebe na bregove tisoče in tisoče najnesrečnejših vojniških žrtev: ljudi brez rok in nog, slepe in gluhe ali drugače okvarjene — invalide. Vsi v vojni vdeleženi narodi se zavedajo svojih velikih, neizbežnih dolžnosti nasproti tem nesrečnikom in povsodi so se združili ljudje, da z združenimi močmi pomagajo invalidom, kakor najboljše morejo. Tudi v Ljubljani imamo »Slovenski odbor za vojne invalide«, ki je prevzel zasebno skrbstvo za slovenske invalide. Ta odbor je sklenil pozvati na sodelovanje tudi žensvo in ustanoviti poseben ženski odbor za invalide. Ravno s tem je pokazal, kako globoko ume svojo nalogo. Saj če kje, je treba nasproti tem nesrečnikom več nego vestnosti in dobrohotnosti; tu je treba tistega mehkega sočutja, tiste tople, životvorne ljubezni, ki teši bolest in hladi rane in je lastna le ženskemu — materinskemu srcu. Dočim smatra in vrši moški dobrodelnost večinoma le kot dolžnost, je ženski osebnostna skrb, osebno delo, osebno žrtvovanje za druge naravno notranja potreba. Saj je Stvarnik ženski iz vsega početka položil v dušo altruizem — ljubezen do bližnjega — in jo s tem duševno vsposobil za materinski poklic. Prav in dvakrat prav je zato storil naš invalidski odbor, da je sklenil izročiti podrobno delo za invalide mehkim žen-

skim rokam. Ljubezen je iznajdljiva in neugnana in vé na ta ali oni način pomagati tudi tam, kjer najživejša zavest dolžnosti molči in ne dá volji nobene vzpodbude. Zato, slovenske gospe in gospodične, na delo za naše invalide! V sredo, dne 13. marca ob 5. uri popoldne se vrši v novih prostorih društva »Dobrodelnost«, Alojzijevešče na Poljanski cesti št. 4, 1. nadstropje, sestanek, na katerem se sestavi ženski odbor za invalide in podrobnejše očrta njegova naloga. Na sestanku so povabljene vse gospe in gospodične, ki žele sodelovati. Pridite v obilem številu in dokažite, da se v teh težkih dneh zavedate svojega poslanstva!

Sv. oče poljskemu regentskemu svetu.

»Monitor Polski« je objavil 28. februarja sledeče pismo poljskega regentskega sveta papežu:

Sveti oče! Vsled sklepa neskončne Previdnosti je zavzel poljski narod med vojsko, ki pretresa svet, svoje mesto med svobodnimi državami na svetu. Po božji volji v zopet ustali Poljski poklicani, da izvajamo najvišjo državno oblast, smo člani regentskega sveta kraljevine Poljske prevzeli naše mesto 27. oktobra 1917 vsled patenta obeh velikih vladarjev Nemčije in Avstrije. Naša prva in najsvetejša dolžnost nam veleva, da Vaši Svetosti zagotovimo: kot dediči neomajljive zvestobe naših prednikov apostolski stolici hočemo z največjo gorečnostjo gojiti to sveto dedščino in jo zapustiti bodočim rodovom. Udani katoliški Cerkvi, zahodni kulturi in dobremu poljskemu ljudstvu, črpamo iz teh plemenitih vrelcev vodilne naše misli in ustvarjajoče sile; napeli bomo vse svoje sile, da zagotovimo našemu ljudstvu srečo in da utrdimo bodoči svetovni mir. Sveti oče, ko si nalagamo to veliko in težko breme, obračamo spominjajoč se naše slave preteklosti kot spoštljivi sinovi Cerkve, naše poglede k Vaši Svetosti in prosimo pred Vašimi nogami za nas in za cel poljski narod za najvišjo milost Vašega apostolskega blagoslova.

Aleksander Kakowski, nadškof varšavski, Józef Ostrowski, knez Zdzisław Lubomirski.

Njegova Svetost papež je regentskemu svetu odgovoril:

Mojemu častitemu bratu Aleksandru, nadškofu v Varšavi, in mojima ljubima sinovoma Józefu Ostrowskemu in knezu Zdzisławu Lubomirskemu, trem regentom kraljevine Poljske. Dragi sinovi, prevzemišeni častitljivi možje! Pozdravljam Vas in Vas apostolsko blagoslavljam. Postopali ste hvale vredno na način, ki je vreden Vaših prednikov, ko ste v začetkih zopet ustale Poljske smatrali za najnujnejše, da ste svoja in skupna čuvstva poljskega ljudstva udanosti apostolski stolici v Vašem najljubeznivejšem pravkar nam izročnem pismu izrazili. Splošno je znano, da so Poljaki vroče spoštovali katoliško Cerkve in da so, kar jih posebno diči, ohranili vedno najtesnejši stik s papežem; si-jaka dejanja preteklosti pa dokazujejo, kakšne slave in civilizacije da so bili za to deležni. Radi in dobrohotno sprejememo zato izraze ljubezni in spoštovanja. Želimo Vam pred vsem, kar pač vsak dobromislilec človek zahteva, naj plemenito poljsko ljudstvo istočasno z možnostjo, da vlada samega sebe, zopet z božjo pomočjo zadobi tudi svoje nekdanje blagostanje in svojo nekdanjo slavo. Neprenehoma bomo prosili Boga, naj drži nad to državo svojo usmiljeno in zaščitno roko; kot prvi dar nebes in kot dokaz Naše očetovske dobrotljivosti sprejmite apostolski blagoslov, ki ga Vam, ljubim sinovom in modrim možem in celi Poljski milostno podeljujem.

Dano v Rimu. Sv. Peter, 7. januarja, v četrtem letu našega pontifikata.

Benedikt XV.

Tržaško pismo.

Trst, 6. marca 1918.

Na Trst obračajo svoje željeve oči Italijani in Nemci. Trst je tista lepa, bogata nevesta, za katero se poganjajo razni rivali. Italijani dokazujejo svojo pravico na Trst in svoje aspiracije na jadranske dežele z narodnim principom, češ, da je Trst italijansko mesto. Toda ali odgovarja ta trditve dejanskim razmeram, ali je Trst res italijansko mesto? Ne, in tisočkrat ne! kličemo in trdimo mi tržaški Slovenci, ker dejstva govore za nas, resnica je na naši strani. In ta naš klic, da Trst ni italijanska zemlja, mora postati tako močan, da ga bo slišal vse svet! Kdor pride prvič v Trst in si ogleduje le površno tukajšnje življenje, bo seveda mislil, da je Trst italijansko mesto, ker je njegovo zunanje lice tako; toda kdor mu pogleda v objesti in premotriva globlje razmere, ta se bo lahko kmalu prepričal, da se pretaka v žilah ogromne večine Tržačanov slovenska kri. Italijanstvo Trsta je le umetna zgradba in je zato na šibkih nogah. Treba le pogledati njih priimke! Slo-

raf sama slovenska imena. Krstne, mrtvaške in poročne knjige, napisi trgovin, katalogi laških in nemških šol govore jasno, da je Trst samo velika poitalijančevalnica slovenskega rodu. Dedje mnogih voditeljev italijanskih so prišli v Trst iz Kranjske, Štajerske in zibel mnogih onih, ki so pred laško vojno zbežali v Italijo in tam hujskali proti Avstriji, so tekale po dalmatinskih in istrskih hrvatskih vaseh. In danes, v času pomanjkanja in lakote ima veliko tržaških Lahov, ki so prej nas Slovence pošiljali v Ljubljano — ande a Lubiana — če smo kaj zahtevali, svoje strice in tete na Kranjskem, odkoder radi prejemale potreba živila. Velika mesta dobivajo svoj naraščaj iz zaledja; zaledje je njih rezervoar. Trst je pa na vseh straneh obdan samo od Slovencev, njemu prihaja naraščaj iz slovenskega zaledja. Zal pa, da je Trst tisti moloh, ki je žrl naše ljudi. Trst je zrastel v veliko mesto v zadnjih 60—70 letih. Če bi se torej ta proces vršil naravno, bi moral imeti Trst čisto drugo lice, namreč — slovensko. To priznava tudi generalni ravnatelj avstrijskega Lloyd Frankfurter v nekem članku v dunajskem polmesečniku »Revue d'Autriche«, kjer pravi, da je »tržaški italijanski problem nekaj umetnega, le delo častihlepnih in sebičnih politikov, ki so znali pridobiti naravne simpatije avstrijskih Italijanov za italijansko kulturo za svoje namene.« In dalje: »V resnici je Trst mesto mešanih jezikov, kjer italijanski živeli vsled neprestanega slovenskega priseljevanja nazadnje leto za letom. Zato se tudi zdi, da ne bo mogoče zaježiti poslovanjenja Trsta, ker je to mesto čisto osamljeno v docela slovenski pokrajini.«

Kdo pa je kriv, da se je vršil ta proces tako protinaravno in da je dobil Trst tako zunanje lice, ki ne odgovarja naravnemu razvitku? Kriva je temu deloma zanikrnost avstrijskih birokratov, največ pa njih sovraštvo do Slovencev in temu odgovarjajoča politika, notranja in zunanja. Kako malo so poznali tisti, ki so nas vladali, naše kraje in naše razmere, je dokaz na primer to, da smo še pred nedavnim časom imeli v Trstu namestnika, ki ni vedel, da so Barkovlje v tržaški okolici. In moč s tako fenomenalno znanostjo naj vlada tako, da bo prav? In še danes si nekateri visoki gospodje na Dunaju, kljub ljudskemu štetju in raznim volitvam, ki jasno govore za naše bivanje v Trstu, ne dajo dopovedati, da je v Trstu 80.000 Slovencev! To nepoznanje razmer, potem pa slepa in sovraštva polna politika, ki je protežirala priseljevanje regnikov v Trst, nam Slovincem pa odrekala vsako šolo in nam je odrekla tudi še danes po preko tridesetletnem boju, je kriva tega protinaravnega razvoja in je spacičila lice Trstu. Da, tržaško šolsko vprašanje! To je naš »punctum saliens«, to je naša bolečina. Vlada bi bila delala v svojo lastno korist, če bi nam Slovincem ne bila odrekala šol. Z odrekanjem šol je pa samo pospeševala poitalijančevanje in z njim — irendentizem. Na ta način se je vzdržalo umetno laško lice Trsta in na ta način se je dalo Italiji povod za njene zahteve in aspiracije na »laški« Trst, dalo se povod — laški vojni. Irendentisti ki so pred izbruhom laške vojske zbežali v Italijo in tam hujskali na vojno proti Avstriji, so večinoma slovenski renegate, vzgojeni v tržaških laških šolah. Da je prišlo do vojne med Italijo in Avstrijo, je kriva torej avstrijska vlada! Pa mislite li, da je vsaj sedaj avstrijska vlada kaj spregledala? Tudi danes še nimamo v Trstu niti ene slovenske občinske šole! Mi Slovenci smo menda samo zato na svetu, da umiramo in prelivamo kri za druge! Gotovi ljudje se spametujejo, kadar se jih s kolom udari po glavi, pri avstrijskih birokratih pa tudi ta operacija nič ne pomaga. Zato je edino upanje, naša edina rešitev — jugoslovanska država. Vendar pa je prejkoslej, dokler se ta naš ideal ne uresniči, prva zahteva tržaških Slovencev: vlada, daj nam potrebnih šol! Zdi se nam le, da je v zadnjih časih v tem oziru med tržaškimi Slovenci zavladala neka zaspanost. Tržaški Slovenci, poznani ste širom slovenske domovine kakor vztrajni in neustrašeni boritelji za narodne pravice, zato, vzdramite se in ne odnehajte, dokler ne dobite šol, kolikor jih potrebujete. Porabite vsa sredstva, da dosežete od vlade, kar vam gre po božjih in pisanih postavah. Ni prav, da morate zraven državnih davkov plačevati še poseben naroden davek, da preprečujete nemoralno raznarodovanje svoje dece. Ko so Italijani zasedli našo Gorisko, so takoj ustanovili po gorskih vaseh italijanske šole z namenom, hitro poitalijančiti naše ljudstvo, da bi mogli na mirovnem kongresu dokazati svoje pravice do teh krajev. Tržaški Slovenci, zavedajte se v tem, za naš narod odločilnem času, važnosti slovenskega šolskega vprašanja. Mi nročemo nič tujega, pač pa zahtevamo svoje in to z vso odločnostjo. Zato pa: Slo-
venskih šol nam dajte in sicer takoj! V Trstu se ne sme potujčiti niti en Slovenec več! — Dajte naravi naraven tek in tudi zunanje lice Trsta bo kmalu drugačno!

Na kaj pa opirajo Nemci svoje zahteve glede Trsta? Nemci nimajo nobenega pravnega naslova za svoje aspiracije. Oni niso v Trstu in nikjer ob jadranski obali domačini. Če pa zahtevajo Trst zase zato, ker je tu nekaj nemških trgovcev in birokratov, potem seveda lahko reklamirajo zase tudi Nižji Novgorod, Peking in celi svet. Njih pravni naslov je le njih prepotenca, grabežljivost, imperializem in želja, ukazovati celemu svetu in vsem narodom. Naši pradedje so se podvrgli popolnoma prostovoljno le, da bi se lažje branili proti imperialističnim Benečanom, habsburški dinastiji, a nikdar se niso podvrgli Nemcem in zato tudi mi, njih pravi potomci, odrekamo Nemcem vsako pravico do Trsta. Mi čutimo v sebi ono moč in silo, da se upremo uzurpatorju s severa z isto jakostjo, s kakršno smo zapodili z naše zemlje zavratnega sovražnika z juga. Majniška deklaracija nam je pa pokazala pot. V jugoslovanski državi nam bodo rezali kruh naši ljudje, naši sinovi. Na svoji zemlji, torej tudi v Trstu, bodi Sloven gospod!

Tla in kri v Trstu sta slovenska, slovensko je njegovo zaledje, slovenska njegova bodočnost! A to krasno bodočnost nam prinese le uresničenje jugoslovanskega ideala. Jugoslovanska država rabi Trst kot človek srce. Trst je največje in najvažnejše jugoslovansko mesto. Kako je naše tržaško slovensko ljudstvo doumelo to važnost Trsta, kaže njegovo navdušenje za dr. Kreka, očeta jugoslovanske deklaracije. To navdušenje se bo pa pokazalo posebno jutri, v nedeljo 10. t. m. na Krekovem slavlju. Slavje se je imelo vršiti v gledališču Fenice, a v par urah so bile razprodane vse vstopnice, tako da je moral odbor vzeti v najem drugo, največje tržaško gledališče, Politeama Rossetti. Manifestacija za jugoslovansko idejo bo tako imponantna, kakršne še ni videl slovenski svet. Prireditelj ne bo le poklonitev spominu največjega jugoslovana, Janeza Evangelista Kreka, ampak tudi glase klic vladi in celemu svetu, prijateljskemu in sovražnemu, da hočemo biti na svoji zemlji svoji gospodarji in da ne damo nikomur niti pedi zemlje, niti enega človeka!

Boj nesnagi.

Naši vojaki, ki so se vračali iz Galicije, se niso mogli načuditi nesnagi, ki vlada po mnogih krajih in povodnji uši po deželi. Dr. Knific je opisal lani v »Dom in Svetu« razmere v zapadni Rusiji ter nas seznanil z vzroki, zakaj je Ruska Poljska tako prenapolnjena z židi, zlasti nižjih slojev. Rus je žide z malo izjemami izobčil iz ozemelj, v katerih bivajo Rusi, ter jih prisilil, bivati v prvi vrsti med Poljaki. Zato je v zapadnem delu nekdanje Rusije dosti krajev, kjer so židje v znatni večini. Tako gnezdo mora biti tudi Wladimir Wolynskij, čigar razmere slika naš domobranski minister v odgovoru na interpelacijo poslanca dr. Straucherja (zionista) glede postopanja vojaške uprave v imenovanem mestu. Žalibog imamo na razpolago le ministrov odgovor in ne tudi interpelacije.

Ministrov odgovor opisuje neverjetno nesnago, ki je vladala v tem židovskem mestu. (Da so merodajni del prebivalstva židje, sklepamo iz tega, da minister govori le o templjih, molilnicah in rabincih in ne rabi nikjer izraza, iz katerega bi sklepali, da so bile prizadete vsaj po večini kake druge narodnosti.) Po cestah je bila včasih do pol metra globoka plast nesnage, obstoječa deloma iz človeškega blata. Pod njo so takorekoč na novo odkrili lep tlak, ki ga je dala napraviti ruska vlada. S poslopj je bilo treba odstraniti gnusno skorjo nesnage. To velja tudi za templje in molilnice. Stranišč ni bilo skoro nikakih. Tem razmeram je odgovarjala tudi snaga ljudi in obleke.

V mestu je bilo ognjišče raznih nalezljivih bolezní. Pegasti legar, ki se ga je posrečilo ugnati šele v najzadnjem času, je tvoril veliko nevarnost za čete, ki so taborile v mestu in okolici. Zato se je moral avstrijska armada lotiti težkega dela, očistiti mesto in — prebivalce, bodisi z lepa ali z grda. Večinoma je šlo z grda, ker so se ljudje snage stanovitno branili. Tako na primer je znano, da prenašajo pegasti legar uši. Te so imele v imenovanem mestu eldorado, in vojaštvo je ustanovilo veliko razuševalnico, ki so se je prebivalci zelo bali. Razušenje je bilo zapovedano. Ljudje so se ga branili z raznimi zvijačami. Ušivo obleko so skrili doma ali pa jo poskrili po molilnicah; če so se kontrolirale hiše glede izpolnjevanja odredb o snagi in razuševanju, so ljudje »odpotovali«, dokler ni bila nevarnost pri kraju. Nekateri so živeli cele dneve po molilnicah, kamor so jim nosili svoji jedi, da jim ni bilo treba iti v razuševalnico. Če je prišla mimo asanacijska kolona, so navidezno opravljali notri svoje pobožnosti, ki jih vojaštvo ni smelo motiti. Jutranje ure so res služile molitvam po številnih molilnicah; nato so se pa razvile po templjih borzne in druge kupčije. Zato je vojaštvo

pričelo iskati posestnike uši tudi po molnicah. Tudi rabinoci so prišli na vrsto; našli so jih polne uši (gänzlich verlaust). Ti so vzeli to za povod, da so nastopali proti vsem zdravstvenim odredbam vojašva.

Značilno je še to-le. Če so ljudje imeli kako prošnjo do vojaštva, so poslali k odločujočemu častniku včasih tudi v privatno stanovanje dekleta in mlade žene, tako da je izdal etapni okrajni načelnik odredbo, da sploh ne sprejme deklet in mladih žen, ki prihajajo brez spremstva.

Sedaj je pegasti legar ustavljen; v prvi polovici leta 1917. je bilo še 94 slučaje, od takrat samo še skupno pet, v zadnjih mescih pa sploh nobenega več.

Na pomoč materam in dojenčkom!

Po vseh velikih mestih so imeli že pred vojsko razne ustanove in zavode za dojenčke: oskrbovalnice, »jaslice«, varovališča in podobno, kar so tekom vojske še izpopolnili. Pri nas doslej nismo imeli nič, prav nič. Zadnji čas pa se je v okrilju društva »Dobrodelnost« v Ljubljani ustanovil »Odbor za skrbstvo mater in dojenčkov«.

Namen tega odbora je, posvečati materam in dojenčkom vsestransko skrb. V to svrhu bo prirejal pouk za matere, preskrboval doječim materam po možnosti živila, dojenčkom, katerih lastne matere ne morejo dojeti, pa mleko; ubožnim materam bo preskrboval plenice in v slučaju bolezni njim in njihovim dojenčkom brezplačno zdravniško pomoč in zdravlila. Sčasoma namerava ustanoviti »jaslice«, kjer se bodo sprejemali v varstvo dojenčki revnih mater. Takoj pa bo otvoril oskrbovalnico, kjer se bodo matere z dojenčki oglašale enkrat na teden in dobivale nasvete in potrebno pomoč. Oskrbovalnica bo v Alojzijevešču v Ljubljani, Poljanska cesta št. 4. Ob sebi se ume, da je ta dobrodelna ustanova namenjena vsem potrebnim našim materam, brez razlike političnega mišljenja.

Podobni odbori se bodo po potrebi ustanovili tudi po drugih krajih.

Velika, važna in v sedanjih časih posebno težka je naloga, ki si jo je postavil odbor, in izvršiti jo bo mogel le s pomočjo vsega ljudstva. Žarimo se, da v bodočnosti popravimo, kar smo v minulosti zamudili. V prvi vrsti se obračamo na dobra srca naših mater in deklet širom domovine, da nam priskočijo na pomoč s pleniciami in otroškimi ali kakršnimkoli drugim obrabljenim perilom, še rajši seveda z novim blagom (platnom, kotenino, barhentom, plaitami itd.), iz katerega se bodo sešile plenice, srajčice, rjuhice, odelice itd. Marsikatera mati hrani morda kot drag spomin na svoje otroke plenice, povoje, jopice in drugo. Kako bi mogla ta spomin lepše ovenčati nego s tem, da vse to podari za revne matere oziroma dojenčke.

Kakor smo gori omenili, bo odbor revnim doječim materam dajal po možnosti tudi živila. Rojaki, darujte nam jih za njej Vemo, da sami nimate veliko, a dobre duše si bodo rade pritržale malenkost v tako dober namen. Hvaležno sprejemamo vsakršna živila, posebno tudi posušeno ali vkuhano sadje.

Dobrodošle so nam tudi steklenice za mleko.

Nujno potrebujemo denarnih prispevkov in se toplo priporočamo za nje vsem Slovencem in Slovenkam. Vsak naj se udeleži našega dela, kakor najlažje more.

Velevažno je vprašanje o preskrbi mleka za dojenčke. V tem oziru je podpisani odbor stopil v dogovor z »Mlekarsko zvezo«, ki je izjavila, da je pripravljena, sprejemati in oddajati mleko v gornji namen. Sedaj je na naših kmetijskih gospodinjah, da pokažejo svojo socialno zavedenost, svoje materinsko srce in proti veljavni ceni oddajajo »Mlekarski zvezi« v Ljubljani kolikor največ mleka za dojenčke. Vemo, kakšne težave so sedaj s krmo, z živino, toda vendar trdno upamo, da se bo našim kmetijskim gospodinjam vendar le posročilo, oddati vsak dan kak liter mleka za dojenčke, saj zna dobra gospodinja in usmiljena mati delati čudeže. Slovenske kmetijske žene, ne osramotite našega zaupanja v vas! Zbiranje mleka organizira po deželi »Mlekarska zveza«.

Denarni darovi, perilo in živila naj se pošiljajo na naslov: Odbor za skrbstvo mater in dojenčkov v Ljubljani, pisarna »Dobrodelnost«, Alojzijevešča na Poljanski cesti št. 4.

Odbor za skrbstvo mater in dojenčkov.

Vojna poročila.

AVSTRIJSKO URADNO POROČILO.

Dunaj, 8. marca. Uradno:

Posebne niso nič poročali.

Načelnik generalnega štaba.

NEMŠKO URADNO POROČILO.

Berlin, 8. marca. Veliki glavni stan:

Zahodno bojišče: Vojna skupina bavarskega kraljeviča Ruperta: Uspešno se je polzevalo vzhodno Merkena, kjer

smo ujeli 30 Belgijcev in severnovzhodno Festuberta; tam smo ujeli 25 Angležev. Zvečer so pričeli v nekaterih odsekih streljati s topovi in z minami.

Bojna skupina nemškega cesarjeviča: Naskakovalni oddelki, ki so napadli severno La Neuvilleja južno Berryja, so se vrnili z ujetimi Francozi. Sicer se je omejeval na streljanje v postojankah; nekaj časa so na zahodnem bregu Moze močnejše streljali.

Bojna skupina vojvoda Alberta: viremberškega: Na lorenški bojni črti je francosko topništvo med rekama Leille in Plaine živahno streljalo.

Z ostalih bojišč nič novega.

Nemško večerno poročilo.

Berlin, 8. marca zvečer:

Več letal je napadlo z bombami ponoči od 7. na 8. marca London, Margate in Sherness. Učinek je bil, kakor so opazovali dober.

Z drugih bojišč nič novega.

Ludendorff.

Opozicija v Rusiji proti miru.

Amsterdam, 6. (K. u.) »Times« poročajo 4. t. m. iz Petrograda: Za nadaljevanje vojske se zavzemajo revolucionarni socialisti in levičarji. Vojna stranka predlaga, naj se takrat, ko se bo vlada preselila iz Petrograda v notranjo Rusijo, izrabi podpis miru z Nemčijo zato, da se bo boj z Nemčijo nadaljeval. Mirovna pogodba namreč ne postane prej pravomočna, dokler jo ne ratificira izvršilni odbor sovjeta. Na kongresu, ki je zboroval 12. marca v Moskvi, se lahko pečajo z mirovno pogodbo, vlada pa lahko zapusti Petrograd, češ, da mora biti v Moskvi zastopana.

Curih, 8. Načelstvo stranke boljševikov je sklicalo splošen kongres boljševikov, na katerem bodo revidirali tudi program stranke. Socialni revolucionarji agitirajo, naj se vojska nadaljuje.

Stockholm, 5. (K. u. Zakasnelo.) »Socialdemokraten« poroča iz Petrograda: Socialno-revolucionarna levica, anarhisti in komunisti agitirajo za vojsko. Od vseh delavskih in vojaških svetov na deželi je glasovalo 60 za in 61 proti nemškimi mirovnim pogojem.

Monakovo, 8. »Staatszeitung« poroča: Ljening bo podpisal in izvedel mirovno pogodbo, katero bodo te dni na Dunaju potrdili.

Bern, 8. Rusko poslaništvo v Bernu, katero so boljševiki razpustili, je izjavilo, da radi trdih pogojev ne pripozna miru Rusije z osrednjimi velesilami.

Kodanj, 8. Ruski vojni komisar Kamenov je izjavil: Kar se je zgodilo sedaj v Rusiji, je le provizorij, ker sedanje vojske ne bo odločilo orožje.

Preliminarni mir z Rumunijo.

Dunaj, 8. »Pesti Hirap« poroča iz Bukarešte: Skupno z Wekerlom pride v Bukarešt tudi avstrijski ministrski predsednik dr. Seidler, ker nameravajo tudi avstrijsko mejo zboljšati. Generalni štab namreč noče pustiti Bukovine nezavarovane, ker se je pokazalo, da jo je mogoče le s težavo držati. V ta namen se je pripeljal Wekerle na Dunaj, da se pogovorita z Seidlerjem.

Budimpešta, 8. Averscova vlada ostane le toliko časa na svojem mestu, dokler se ne končajo mirovna pogajanja. Sedanjim vladim bo sledil Marghiloman.

Berlin, 8. V Odeso bodo naše čete vkorakale, da se zavarujejo tamonjne velike zaloge žita, katerega nameravajo v prvi vrsti prevažati po morju. V Odesi in v okolici se zdaj še Rumuni in Rusi močno bijejo, vsled česar bo Nemčija najbrže poslala vojske v Odeso.

Berlin, 7. Poveljnik francoske vojaške misije general Bertheld je odstopil. Odpotoval je s svojim osebjem in z ostalimi vojaškimi atašaji iz Jaša v Moskvo.

Srbija pripravljena, da sklene poseben mir.

Berlin, 8. Iz Londona se javlja preko Haaga, da je tudi Srbija pripravljena, skleniti z osrednjimi velesilami poseben mir.

Razna poročila.

Nastop Japonske v Sibiriji.

London, 8. marca. »Morningpost« poroča iz Washingtona: Wilsonov tajnik je izjavil: Vlada odklanja predlog Japonske o vzhodni Sibiriji, Amerika sicer Japonski zaupa, a akcije se ne udeležijo, ker nasprotuje tradicijam in namenom, zaradi katerih se je pričela Amerika vojskovati.

Stockholm, 6. marca. V kitajska pristanišča so se pripeljali ameriški transportni parniki, ki so določeni, da odrinejo v Vladivostok. Vse ladje, ki se nahajajo v Arhangelsku in v Vladivostoku bodo vozele čete in municijo Japonski in pa Kitajski.

Japonska ne nastopi v Sibiriji.

Rotterdam, 8. marca. (K. u.) Iz New Yorka se javlja: Japonski veleposlanik je izjavil, da se je načrt za intervencijo Japonske v Sibiriji začasno odgodel. Zdaj zaverno popolnoma od Anglije, kaj da Japon-

ska stori. Kitajsko veleposlaništvo je izjavilo, da podpira Kitajska politiko Združenih držav in da bo najbrže le mejo Mandžurije zavarovala.

Demisija španske vlade.

Madrid, 8. marca. (K. u.) Reuter poroča: Kabinet je odstopil.

Politične novice.

+ Avdičence pri cesarju. Dunaj, 8. marca. (Kor. ur.) Cesar je sprejel danes v avdičenci vojnega ministra pl. Stöger-Steinerja, goriškega dežel. glavarja dr. Faiduttijsa, ministrskega predsednika dr. pl. Seidlerja in generalna polkovnika barona Pflanzera-Baltina in barona pl. Bolfrasa.

+ Proračunski provizorij pred gospodskimi zbornicami. Dunaj, 8. marca. Gospodski zbornica bo sprejela jutri, najbrže brez debate, proračunski provizorij, da tako prepreči ex-Jex stanje.

+ Nemci in Czernin. Dunaj, 8. marca. Predsednik zveze nemško-nac. strank dr. Waldner je naslovil na grofa Czernina zahvalno pismo z ozirom na mirovni sklep z Rusijo in preliminarni mir z Rumunijo.

+ Mažari proti dr. Seidlerju. Budimpešta, 8. marca. (Kor. ur.) Izjava ministrskega predsednika dr. pl. Seidlerja v zvezi s samostojno ogrske armade je vzbudila v ogrskih političnih krogih vihar razburjenja. Vse ogrsko časopisje nastopa proti izjavi. Ogrska vlada bo podala protizjavo.

+ Dr. Seidler odlikovan. Dunaj, 8. marca. (K. u.) Cesar je podelil ministrskemu predsedniku dr. pl. Seidlerju briljante k velikemu križu reda sv. Štefana.

+ Interpelacija prof. Spinčiča. Poslanec prof. Spinčič je interpeliral dne 6. sušca ministra notranjih zadev glede dejstva, da po Istri v mnogih krajih še vedno niso nakazali preživetine rodbinam, ki imajo vzdrževalce v Ameriki. Dne 7. sušca je vložil obširno interpelacijo glede prehranjevalnih razmer v Istri. Ljudje dobivajo moko, koruzo in vsa živila silno neredno. Posamezni okraji so zaprti drug proti drugemu in šikanirajo se osebe, ki si hočejo neznosni položaj olajšati z živili iz sosednega okraja.

+ Interpelacije. Poslanec Gostinčar je v današnji seji državne zbornice vložil dve interpelaciji, in sicer: eno za železniško zvezo z Idrijo, drugo pa zaradi jezikovnih razmer pri sodiščih na Kranjskem. — Poslanec dr. Rybář je interpeliral domobranskega ministra radi postopanja orožništva napram občinskemu tajniku A. P. Sancinu v Dolini, politični okr. Koper. — Štajerski poslanci so interpelirali ministrskega predsednika in poljedelskega ministra radi dobave sena in slame na štajerskem, radi krivične razdelitve kontingenta, ki odpade na deželo, in radi oškodovanja slovenskega dela dežele.

+ Za narodni svet. Zagrebški »Glas« poroča: Dne 24. t. m. se vrši medstrankarski pogovor slovenskih in istrskih strank o narodnem svetu v Ljubljani. — Nam o tem ni nič znanega.

+ Preganjanje podpisovalcev deklaracije na Reki. Reški madžarski list »Fiumei Estilap« piše: Znano je že, da so s Sušaka in Reke odposlali Jugoslovanskemu klubu na Dunaj izjavo s 6012 podpisi, v kateri zahtevajo Hrvači, Srbi in Slovenci združitev v samostojno državo in da se tudi Reka pridruži tej državi. Glede te zadeve je pričelo preiskovati državno pravdnštvo in državna policija, da dožene, kdo je nabiral podpise, nadalje kdo se je vse podpisal pod imenovani politični spis. Kakor izvemo, je državna policija dosedaj zaslišala šest oseb, katerih imena se nahajajo med podpisi. Dosedaj zaslišani stanejo večinoma na Sušaku ali so zaposleni na Reki. Državna policija bo zaslišala še kakih osem podpisancev, potem pa spise odstopila državnemu pravdnštvu. Izvemo, da nameravajo postopati proti podpisovalcem na temelju § 173. kazenskega zakona, po katerem dobi vsak pet let zapora, kdor se pregreši proti dosedanemu državnemu redu.

+ Hrvatski sabor. Zagreb, 7. marca. Začetek današnje seje ob 11. uri 45 minut. Predseduje dr. Lukinić. Zakonski načrt o dvomesečnem računskem provizoriju je v tretjem branju sprejet. Nato je sprejet zakonski načrt glede nove vojne podpore deželnim uslužbencem. Ta zakonski načrt bo stal Hrvatsko letno 14 milijonov kron. — V regnikolarno deputacijo za obnovo finančne nagodbe z Ogrsko je izvoljen dr. Paleček, v proračunski odbor dr. Rihard Kraus in v odbor za nauk in bogočastje dr. Kürschner. Predsednik predlaga, naj se vrši prihodnja seja v četrtek, 14. t. m., da morejo dokončati svoje delo različni od-

seki. Se sprejme. Konec seje ob 1. uri 15 minut.

+ Hrvatsko-srbska koalicija in južna slovenska deklaracija. »Hrvatska Država« poroča, da je koalicijska vlada prepovedala izjavljati se občinam za deklaracijo in samoodločbo narodov. »Obzor« pa poroča, da je vlada izdala vsem upravnim oblastem rezervatno naredbo, po kateri morajo posvetiti vso pozornost nabiranju podpisov, sestavi deklaracije in v vsakem oziru delovati na to, da ne pride do kakih manifestacij.

+ Priznanje Jugoslovonom. Baron Czedik, predsednik kontrolne komisije za državne dolgove, je sporočil Jugoslovanskemu klubu po poslancu dr. Jankoviču, da je on govoril v gospodski zbornici o hrabrosti slovenskih vojakov in označil postopanje z Jugoslavi in med to vojno kot grdo in nezasluženo (»unwürdig«). Časopisje je ta pasus iz njegovega govora zamolčalo, a on želi, da Jugoslovanski klub izve o njem.

+ Nočejo informirati Nemcev. Poljska lista »Polen« in »Polnische Blätter«, ki sta izhajala pod uredništvom dr. V. L. Jaworskega in W. Feldmanna v svrhu, da informirata nemško politično javnost na Dunaju in Berlinu, preneha izhajati. Kakor se vidi, poljski politični krogi nočejo nič več informirati nemške politične javnosti, ker so se, čeprav pozno, prepričali, da je vsak trud v tej smeri — brez uspešen.

+ Kako strašno slepota je človeška. Prijatelj nam piše: Ako vzamem v roke list »Reichspost«, vidim, da nima sočutja z nizkimi in trpečimi: »Tagespost« in »Gruzer Tagblatt« ni še pretleko dovolj slovenske krvi. Čitam pa lahko — »Arbeiterwille«. Žalostno spričevalo za nemške katoličane, da piše danes omenjeni list pravičnejše od njih. Ob volitvah smo koroski Slovenci podpirali z glasovi nemške katoliške poslance... Žalostno, a mi nismo krivi!

+ Slovencem v album. Pod tem naslovom priobčuje danes »Gruzer Tagbl.« besedilo londonskega pakta z dne 26. apr. 1915, v katerem se jugoslovansko ozemlje obljublja Italiji. S to zadevo se bomo še pečali. Vsenemcev naj naše zadeve nikar ne skrbe. Tudi italijanski imperializem ima v našem albumu svojo stran, precej za nemškimi.

+ Proti morilcu Jauresa, Villainu, se prične poročna razprava 26. t. m.

+ Vojaški ukrepi Anglije proti Irce. Nizozemski potniki poročajo, da pošiljajo Angliji na Irsko vojske. V Newry se je pripeljal general French, da vojaško pomiri Irsko.

+ Francozi za obnovo carizma. »Figaro« in »Gaulois« priporočata, naj se v Rusiji ponovi carizem, ker je bil car najzvestejši zaveznik Francije. Socialistične časopisje nastopa najodločnejše proti obnovitvi carizma.

Ljubljanska aprovizacija.

a Iz seje mestnega aprovizacijskega odseka dne 8. marca 1918. V mestni vojni prodajalni na Gosposki ulici se bo oddajal med na izkaznice za doječe in noseče matere. Razdelilni načrt se še objavi. — Prihodnji teden se razdeli na močne izkaznice po četrtilogramu koruznega zdroba. Naslednji teden pride za koruznim zdrobom na vrsto ajdova moka. — Mestna aprovizacija si je z največjim trdom in potom posebne revizijske pravice pridobila v jeseni večje množine zelja in repe, ki naj bi služile občinstvu v času najhujšega pomanjkanja: Vzela je v najem tovarno g. Jakopiča na Mirju, kjer je nakupljeno zelje v lastni režiji pripravila in skisala. Mestni aprovizacijski odsek je čuval te zaloge kakor najdražji zaklad ter ga hranil za čas najhujše bede in skiske. Pred nekaj dnevi pa se pojavi v Jakopičevi tovarni dunajski agent Goldberger, češ, da je prišel po naročilu zavoda za preskrbo sočivja in sadja na Dunaju. Vzlic temu, da ga je g. Jakopič opozoril, da je zelje last mestne občine, oziroma mestne aprovizacije, si je dunajski gospod vendarle vzel pravico vstopiti v prostore mestne aprovizacije. Ogledal si je natančno zaloge, si vestno zapisal vse in odšel. Zelje je očitno zelo upajalo, kajti predvčerajšnjim dobi g. Jakopič od omenjene družbe z Dunaja brzojavko, da je zaloge njegovega zelja »sprejeta« in da sledi zanjo dispozicija. Tako so prišle v nevarnost aprovizacijske zaloge zelja in repe, ki so za Ljubljance zadnji up in nada za težki čas stradanja. Mestni župan dr. Ivan Tavčar se je takoj postavil na stališče, da si za nobeno ceno ne pusti odvzeti s trdom pridobljenega, v lastni režiji izdelanega in takorekoč edinega živila, ki ga ima še na razpolago za itak že izstradano ljubljansko prebivalstvo. Poslal je zavodu za sočivje in sadje na Dunaju sledeči odgovor: »Po inšpektorju Goldbergerju pri Jakopiču v Ljubljani zaseženo kisto zelje in repa je last mestne aprovizacije ljubljanske. Blago se ne bo dalo na razpolago. Najodločnejše si prepovedujem vsako nadaljnje vmešava-

nje Vašim agentom.« Aproxivacijski odsek je dal večeraj duška ogorčenju nad postopanjem dunajske družbe (Geos), ki bi rada odjedla Ljubljani zadnji kosček živila. Odobruje je vzel na znanje ukrep gospoda župana in sklenil, da se prihodnji teden prične s splošno prodajo zelja in repe. Kot prvi pride tokrat na vrsto IX. okraj. — Tržna straža je zaplenila 1600 kg fižola, kateri je bil pripeljan z dežele v mesto, naložen na vozu, skrit med drvni in namenjen za Trst.

a Razdeljevanje govejega mesa. Kakor je že bilo objavljeno v časopisih, namerava mestna aprovizacija rajonirati prodajo govejega mesa na sličen način kakor je rajonirana prodaja roke. Tako se hoče prebivalstvu zagotoviti enakomerno prejetje mesa in preprečiti nadaljne navale na stojnice in mesnice. Stvar se hoče izpeljati tako, da bi vse one stranke, ki dobivajo meso pri ubožni akciji mestne aprovizacije in pri mesnici deželnega mesta za dobavo klavne živine ne mogle kupovati mesa več pri mesarjih, marveč le pri mestni aprovizaciji oziroma mesnici deželnega mesta. Zato bi pa morale te stranke dobiti nekaj toliko mesa, kolikor ga odpade ranje od celotne množine za Ljubljano namenjenega mesa. Vsakdo bi torej moral tamkaj dobiti toliko mesa, kolikor bi ga mogli in smeli dobivati pri mesarjih tisti ljudje, ki niso v teh ubožnih akcijah. Predno je mogoče vse to izvesti, je neobhodno potrebno, da se ugotovi, koliko strank je v Ljubljani, ki še niso došle pri nobeni zgoraj omenjenih ubožnih akcij. Zato odreja mestna aprovizacija popis teh strank. Zglasiti se imajo v mestnem aprovizacijskem uradu na Poljanski cesti št. 15 v prvem nadstropju in sicer po naslednjem redu: V ponedeljek, dne 11. t. m. naj se zglase stranke, ki se pišejo z začetnimi črkami A, B, C, D; v torek, dne 12. t. m. stranke s začetnimi črkami E, F, G, H; v sredo 13. t. m. I, J, K; v četrtek 14. t. m. L, M, N, O; v petek, dne 15. t. m. P, R; v soboto 16. t. m. S, Š, T, in v ponedeljek, dne 19. t. m. U, V, Z, Ž. Uradne ure za sprejemanje strank so od 8. do 12. ure dopoldne in 2. do 4. ure popoldne. Vsaka stranka mora prinesiti k prigraslu s seboj rdečo in krušno rodbinsko legitimacijo. Izrecno opozarjamo, da so od priprave izvezte stranke, ki ne stanejo v Ljubljani, nadalje stranke, ki imajo izkaznice katerekoli skupine pri ubožni akciji (zelene izkaznice A in B, rumene izkaznice C in D in uradniške izkaznice) in stranke, ki dobivajo meso iz mesnice deželnega mesta za dobavo klavne živine. Kdor bi se od teh zgledil, izgubi pravico še naprej dobivati meso pri ubožni akciji ali pri deželnem mestu. Še enkrat poudarjamo, da se bo oddaja mesa uredila šele pozneje, da ostane za sedaj še vse pri starem in da se odreja popis omenjenih strank le zato, da se izvrši pripravljeno delo in splošno rajoniranje.

a Prodaja kislega zelja. Mestna aprovizacija bo prodajala pri Jakopiču na Mirju na izkaznice za krompir kislo zelje. Rodbine bodo prejele za vsako osebo dva kilograma zelja. Kilogram stane 1 K 50 v. Razpisujemo razdelitev in sicer pridejo na vrsto: IX. okraj: V ponedeljek 11. t. m. popoldne od 2. do 3. ure št. 451 do 600, od 9. do 10. ure št. 151 do 300, od 10. do 11. ure št. 301 do konca. VIII. okraj: V ponedeljek dne 11. t. m. popoldne od 2. do 3. ure št. 1 do 150, od 3. do 4. ure št. 151 do 300, od 4. do 5. ure št. 301 do konca. VII. okraj: V torek dne 12. t. m. od 8. do 9. ure št. 1 do 150, od 9. do 10. ure št. 151 do 300, od 10. do 11. ure št. 301 do 450, popoldne od 2. do 3. ure št. 451 do 600, od 3. do 4. ure št. 601 do 750, od 4. do 5. ure št. 751 do 900, od 5. do 6. ure št. 901 do konca. VI. okraj: V sredo dne 13. t. m. od 8. do 9. ure št. 1 do 150, od 9. do 10. ure št. 151 do 300, od 10. do 11. ure št. 301 do 450, popoldne od 2. do 3. ure št. 451 do 600, od 3. do 4. ure št. 601 do 750, od 4. do 5. ure št. 751 do 900, od 5. do 6. ure št. 901 do konca. V. okraj: V četrtek dne 14. t. m. dopoldne od 8. do 9. ure št. 901 do 1050, od 9. do 10. ure št. 1051 do konca.

a Razdelitev krompirja med najubožnejše v občini Moste. V ponedeljek dne 11. marca od 8. do 12. ure in od 1. do 4. ure dobe št. 1 do 500, v torek dne 12. marca od 8. do 12. ure dopoldne št. 501 do konca. Dobe ga le tiste stranke, ki ga nimajo prav nič, to se pravi, da so popolnoma brez krompirja. Dobi se na osebo 1 kg po 28 vin. Pripravi naj se potreben drobiž. Stranke naj se drže reda, da se preprečijo nedostatki. Delitev se vrši iz skladišča pri Mausarju.

a Brez rodbinskih izkaznic ni mesa. Vse stranke ubožne akcije opozarjamo, da ne prejmejo več mesa, če ne bodo prinesle s seboj poleg izkaznic ubožne akcije tudi rodbinskih kart. Isto velja za tiste, ki kupujejo vampe, rajzelce in druge mesne stvari. Nihče ne dobi več vavpov, rajzelca itd. brez rodbinske izkaznice. To naznajuemo vsem, da ne stanejo nepotrebna pritoževanja in.

a Prodajalci sladkorja se opozarjajo, da jim mora ena četrtina vsega nakazanega sladkorja ostati za nove izkaznice ter

da se jim bo ta četrtina vračunala pri prihodnjem nakazilu sladkorja.

a Kavina mešanica se prodaja le do 20. marca, ostanek kavine mešanice je napovedati takoj po končani prodaji ter hkratu predložiti vse kavnice izkaznice, v mestni posvetovalnici.

a Dvojna mera pri ljubljanski mestni aprovizaciji. Pišejo nam: Pritožbe glede mestne aprovizacije se množe. Vemo, da je težko glede prehrane in da nam ne more mestna aprovizacija tega nuditi, kar bi rada. Zahtevamo pa lahko, da postopa aprovizacija z vsemi enako in ne uživajo posamezniki kakih prednosti. Tega se mestna aprovizacija žalibog večkrat ne drži. Ne vemo, zakaj ima aprovizacija le za nekatere n. pr. ješprenj, za druge pa ne. Vsakemu enako. Dvojna mera naj se odpravi.

a Čevlje z lesenimi podplati za posle se bo dobilo na Poljanski cesti št. 13, I. n. v ponedeljek, dne 11. t. m. in v torek, dne 12. t. m. popoldne od 2 do 4. 1 par stane 15 kron; kdor je plačal prej samo 12 K, mora plačati še 3 krone spodaj v blagajni. Čevlje dobe samo oni, ki so že priglasi. Nove priglase se bo sprejemalo od srede naprej. Vsak naj prinese s seboj potrdilo od gospodarja, kjer služi.

Ljubljanske novice.

lj V šentjakobskem prosvetnem društvu nadaljuje g. ravnatelj dr. Josip Mantuani svoja predavanja jutri, dne 10. t. m., ob 6. uri zvečer. Arheološki dokaz, da je jugoslovanska zemlja izključna last jugoslovanskega naroda, je vreden, da si ga osvojimo z glavo in srcem. Pridimo polnoštevilno!

lj Šentpeterska Vincencijeva konferenca ima izredno sejo v ponedeljek, dne 11. t. m. ob 8. uri zvečer. Radi važnosti in nujnosti sestave ubožnega seznama prosimo polnoštevilne udeležbe.

lj Pri koncertu Glasbene Matice bo osem odbornikov pevcev in sedemnajst rediteljev skrbelo za red. Občinstvo se prosi, da ne prihaja prepozno. Da se prepreči velika gneča, bo občinstvo porazdeljeno na tri vhode, tri izhode in tri garderobe. Postajanje po hodnikih naj se popolnoma opusti.

lj Za stotnika pri 17. pešpolku je imenovan dr. Karol Kuhelj iz Ljubljane.

lj Društvo tobačnih trafikantov za Kranjsko v Ljubljani ima svoj redni občni zbor v nedeljo, dne 10. marca 1918, ob 2. uri popoldne v posebni sobi restavracije pri »Novem svetu« na Marije Terezije cesti z običajnim dnevnim redom. Trafikanti in trafikantke se vabijo, da se tega shoda, ki je zelo važnega pomena v lastnem kakor tudi v interesu društva, zanesljivo udeležijo. Vabljeni so tudi nečlani trafikantje.

lj Semenjski ječmen in oves za mesto Ljubljana bo oddajal Žitni zavod dotičnikom, ki so se svoječasno prijavili na magistratu, dne 11., 12. in 13. t. m. Vsakdo naj se najprvo javi v dopoldanskih urah v pisarni Žitnega zavoda, Dunajska cesta št. 31, na kar prejme semensko žito istotako v dopoldanskih urah v skladišču, Emonska cesta št. 2.

lj Vlóm. Pred nekaj dnevi so ponoči vlomili tatovi v restavracijo v kazini in ukradli 25 šunk, 1200 jajc, 20 kg masti, kave, mila, sveče itd.; v skupni vrednosti okoli 5000 K. Policiji se je sedaj posrečilo izslediti vlomilce v osebi nekega vojaškega voznika in njegove ljubice Jožefe Jančar iz D. M. v Polju in dobiti del ukradenega blaga nazaj. Jančar je lani več mesecev služila v Kazini in so ji bile razmere znane. Voznika so zaprli, Jančar pa je pobegnila.

Dnevne novice.

— 30. maj. »Slovenski Gospodar« poroča: Slovenska mladenka nam piše: Predlagam, da se že sedaj pripravljamo na dan 30. maja t. l. na obletnico naše jugoslovanske deklaracije. Vsako slovensko društvo in v vsaki slovenski župniji naj priredi, če ne na ta dan, pa malo prej ali poznej, slavnost, na kateri se naj ljudstvo pouči o slovenski zgodovini in o ciljih naše deklaracije. Izdala naj bi se poljudna knjižica o Jugoslaviji.

— Promocija. Dne 6. t. m. je bil na graškem vseučilišču promoviran za doktorja prava g. Vladimir Fohn, sin g. Silvestra Fohna, c. kr. ravnatelja zemljiških knjig v Celju.

— Poletni čas v Avstriji se prične 1. aprila jutraj ob 2. uri in se bo končal 29. septembra jutraj ob 3. uri.

— Poletni čas na Ogrskem se bo uveljavil 1. aprila ob 2. uri jutraj, končal se bo 29. septembra ob 3. uri jutraj.

— Poletni čas uvedejo v Nemčiji dne 15. aprila ob 2. uri jutraj; končal se bo 16. septembra ob 3. uri jutraj.

— Osebnost. V pokoj je stopil dne 1. marca profesor verouka na goriški realki č. g. Hilarij Zorn.

— Petič odlikovan je bil g. rač. podč. 1. razreda Joško Petan, to pot z železnim zaslužnim križem s krono.

— Odlikovan po smrti. C. kr. poročnik Melhior Dolenc, nadučitelj iz Železnikov, padel dne 6. sept. 1917 na gori Šv. Gabrijele, je dobil vojaški zaslužni križec z meči. Odlikovanje po smrti, kako trpka čustva vzbujajo.

— Igranje v ogrski razredni loteriji je prepovedano. C. kr. finančno ravnateljstvo nam piše: S 1. majnikom l. 1897. se je uvedla na Ogrskem takozvana »Ogrska razredna loterija«. Igranje v tej razredni loteriji je v Avstriji prepovedano, kakor sploh vsako igranje v inozemskih kakorkoli prirejenih loterijah. Tako oni, ki prodaja srečke ogrske razredne loterije, kakor oni, ki si take srečke nabavi, da celo oni, ki jih samo obdrži, ako so se mu doposlale, je kriv dohodarstvene prikradbe. Ravno tako je kriv težkega dohodarstvenega prestopka, kdor razglašuje in priporoča take srečke potom tiska ali na kak drug način, javno ali pa objavlja izžrebne liste te loterije. Ker poklicane oblasti vedno in vedno opažajo, da ogrski kolektanti skušajo z vsemi sredstvi spečati srečke ogrske razredne loterije tudi na Kranjskem in se v dosegu svojega namena poslužujejo celo zavrtkov z napačnimi naslovi, se občinstvo svari pred nakupom takih srečk. Neprijetne posledice protipostavne nabave teh srečk so, da se srečke zaplenijo in morebitni dobitki zapadejo v korist države, poleg tega pa mnoga zamudna pota ter občutljive denarne kazni. Zatorej ne naročajte srečk ogrske razredne loterije, ako jih pa dobite brez naročila, uničite jih ali pa jih izročite finančni oblasti.

— Za pravnost. Neka dunajska trdka razpošilja cenike, v katerih priporoča razglednice, »Pikante Karten (Nachtstunden), Frauenschönheiten« itd. Cenzura za to nima svinčnika, pač pa ima mnogo drugega dela, da zatre vsak klic tlačenih in umirajočih.

— Sirotinsko društvo za kozjanski okraj išče za več 14- do 16letnih vajencev strogega ključavničarskega, čevlarskega, ev. drugega mojstra, ev. proti doplačilu. Pojasnila daje dr. J. Tombak, Kozje.

— Za dr. Krekov spomenik so zložili slovenski fantje na bojišču (vojna pošta št. 645) 46 K 70 vin.

Primorske novice.

p Briški shod. V nedeljo, dne 3. t. m. se je vršil briški shod v Kojskem. Udeležilo se ga je nad 500 ljudi. Na shodu je vladalo veliko ogorčenje, ker ni vlada še ničesar ukrenila za odpravo silni bedi, ki vlada po Osodih. V času okupacije so Steverjanci in Kojsčani bivali po večini v zapadnih Brdih, v Medani, Hlevniku, Dolanah i. t. d. Italijanska vlada jim ni dajala podpore, ker je principijelno stala na stališču, da morajo tisti, ki hočejo ostati na vzhodni strani Idrije, skrbeti sami zase. Avstrijska vlada pa tem ljudem odredka z drakonskim razlaganjem begunskega zakona pravico do begunske podpore in trdi, da niso bili to begunci, ampak interniranci. Kako zelo so vladnim krogom Brici pripravljeni k srcu, kaže deistvo, da izplačuje vlada begunsko podporo celo podanikom drugih držav, medtem ko na Bricom, ki jih je ob času invazije prepustila sovražniku na milost in nemilost, odredka podporo. Logika merodajnih faktorjev tedaj doleča, da se imajo inozemci, ki so pustili svoja bivališča vsled smrtnih nevarnosti, povzročene po vojni, smatrati za begunce in odredka avstrijskim podanikom, ki so bivali komaj par sto metrov od Oslavja, pravico do begunske podpore. Aprovizacija deli ljudem po 3 kilograme moke na mesec in še tega ljudstvo ne more plačati iz svojega, ker mu vlada ne da denarja. Onstran meje bi se dalo še marsikaj kupiti. Treba bi bilo ljudstvu le nakazati podporo, pa bi bilo aprovizacijsko vprašanje vsaj za silo rešeno. Toda brez denarja ne gre in vlada ga noče dati. Semtertje se dobi še mož, ki ima kako liro v žepu. Če se mu posreči zmužniti se čez mejo, ga pa nazaj sredi ulovi vojni orožnik in mu pobere še onih par kilogramov moke, ki jih je revež pod roko kunil, da reši svoje otročje smrti vsled glada. Radi večje popolnosti tragedije ga pa še zapro in pošljejo pozneje brez blaga in praznih žepov domov. Če bi imela vlada le količkar srca za to ubogo ljudstvo, bi mu morala dati podporo in odpreti mejo čez Idrijo, da si ljudje nakunijo živeža. Je pa še nekaj, kar moramo pribiti. Brda se pečajo skoraj izključno s sadjejejo in vinoaradnostvom. Letos ne bo ne sadja ne vina. Vlada sili naše begunce, ki so na Kranjskem, Stajerskem itd., naj gredo domov. Ali pa je pomislila, od česa bo to ljudstvo živelo? Šestdeset dni jim bo tekla podpora. In potem? Pa če pride to ljudstvo domov, kje bo ležalo, v čem kuhalo? Pravijo, da sreča Tirolca pamet po štiridesetih letih. No, potem si je želeli, da bi sedeli pri naši vladni mizi sami Tirolci in da bi imeli vsi več kot štirideset let. In če bi imeli Tirolci še nekaj srca za nas, potem bi šlo v Brdih vse drugače kakor sedaj. Toda šalo na stran! Iz Bricev se je dosedaj norčevalo in tega badi dovolj. Na nedeljskem shodu se je sklenilo, da se vsi Brici organizirajo. Kakor so dokazali, da se znao boriti proti zunanemu sovražniku, tako bodo pokazali, da znao uveljaviti svoje pravice tudi proti onim, ki jim dele kruha.

p Uradniško mesto razpisujejo briška županstva za »Ljudsko tainištvo«, ki odpre svojo pisarno v Kojskem. S tem mestom spoeni dohodki se določajo na mesečnih 300 K. Prosilci oziroma prosilke morajo priložiti prošnji dokazila, da imajo primerno šolsko izobrazbo in vsaj polletno prakso v kakem uradu. Prošnje na to do 15. marca pošljejo na naslov: Ladislav Likar, gerent steverjanskega županstva v Steverjanu.

p Franciška Skarabot iz Semnasa št. 73 išče Josipa Zei, ki je stanoval v Gorici, Bolniška ulica št. 10.

p Darovi za begunce. Neimenovan gospod je daroval za goriško šolsko mladino 130 K.

— Gospa Antonija dr. Slavikova iz Trsta je poslala iz zbirke »Edinosti« 50 kron za goriške begunce. — Reifeisnova posojilnica v Št. Ilju pri Velenju je poslala 10 K za goriške begunce, mesto venca na grob dr. Kreka. Vsem prisrčna hvala!

V Cirkvenici v Hrvatskem Primorju so se izjavili prebivalci za jugoslovansko deklaracijo. (1080 podpisov.)

V Lovranu se je prebivalstvo izjavilo za majniško deklaracijo. (654 podpisov.)

Jugoslovanskemu klubu so došle sledeče izjave za deklaracijo: 556 faranov župnije Poljčane je navzlic protigigantaciji različnih faktorjev podpisalo izjavo za deklaracijo ter izreklo zaupanje v delovanje Jugoslovanskega kluba.

Občinski zastop občine Višnjaves pri Celju se je v seji dne 24. febr. 1918 izrekel soglasno za deklaracijo Jugoslovanskega kluba ter izrekel njegovim članom popolno zaupanje.

Občinski odbor občine Škole pri Ptuj se pridružuje z dopisom z dne 10. febr. 1918 deklaraciji Jugoslovanskega kluba ter mu izreka zahvalo in zaupanje za njegovo dosedanje delovanje.

Narodno gospodarstvo.

g Nova morska črta Reka-Newyork. Nemške paroplovne družbe so izjavile, da se podvržejo v prometu z izseljenci kontrolnim odredbam, ki jih želi ogrska vlada.

g Češka banka »Union« je napravila leta 1917 10.200.000 kron čistega dobička. Denarni promet se je med vojsko potrojil in je znašal leta 1917 eno milijardo. Dividenda se je zvišala zopet za 2 kroni in znaša 19 kron pri akciji.

g Italijanski državni dolgovi so se med vojsko povišali od 35 na 52 tisoč milijonov lir.

Razne novice.

r Konstantin Jireček. Rajni Konstantin Jireček je pripadal v letih osemdesetih preteklega stoletja k češki generaciji, ki je vedela, da mora z napredkom češke narodne prosvete iti roko v roki češki delež na splošnih prosvetnih težnjah. Jireček je obračal posebno pozornost na historično geografijo Balkanskega polotoka in je vsled lastnega znanstvenega raziskovanja dobil tudi poziv od bolgarske vlade, naj stori v njeno službo. Jireček je bival na Bolgarskem pet let (1879—1884), kjer je bil generalni tajnik v naučnem ministru in eno leto tudi uravritelj rečenega urada. Bogate izkušnje, ki jih je pridobil z zasebnim popotovanjem po obeh straneh Balkana, je napisal v dveh knjigah, v češkem spisu »Cesty po Bulharsku« (izdano l. 1888) in v nemškem jeziku snisani »Das Fürstenthum Bulgarien« (l. 1891.). »Cesty po Bulharsku« niso potopis v pravem pomenu besede, ampak pestra sestava zgodovinskih dejstev, zgodovinskih in narodopisnih. »Das Fürstenthum Bulgarien« je prvi strokovni popis Bolgarske globoko proučenega značaja, delo stalne vrednosti. Od drugih preštevlinih Jirečkovih spisov, ki so izšli v češkem, bolgarskem in nemškem jeziku, je velike vrednosti historično-zemljepisna študija »Die Handelsstrassen und Bergwerke von Serbien und Bosnien während des Mittelalters« (izdana leta 1879.). Jirečeku gre zasloga, da je skupaj z Velenskym zaslugaril češki vedi prvenstvo v preiskovanju bolgarske duše le, kakor hitro je po zlomljeni turški nadvladi postala pristojna evropskemu duhu. Njegova dela se odlikujejo po neobičajni vestnosti in kritičnem pregledu. Njih pomen za bodočnost je iskati posebno v tem, da je Jireček opisal Bolgarsko v pravem času, preden se je preobrazila v evropsko državo. Dasi je preteklo že čez trideset let, kar je Jireček služboval v Bolgariji, je bilo njegovo ime vedno upoštevano in čislano. Današnjemu narodnemu življenju Čehov je Jireček ostal oddaljen, nemara zbog svojega stalnega bivanja na Dunaju. Saj ko so ga Bolgari prosili, naj sodeluje pri zbližanju nemško-bolgarskega kulturnega podjetja, Konstantin Jireček ni odklonil prošnje.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Č. v S. Pošljite na upravništvo. Objaviti moremo le kot inserat.

Doraščajoči mladini, ki toži ob lahнем slabem počutju nad vednim glavobolom, pomanjkanju teka ter zaprtju, in se jej poleg tega pojavljajo različni izpuščaji na koži, naj se da naravna »Franz-Josef-grenčica«, s katero se dosežejo zelo ugodni učinki zaradi njenega črevo čistečega, želodec krepilnega, kri zboljšajočega in duha osvežujočega učinka.

Molzna krava

je na prodaj v Ljubljani, Gruberjevo nabrežje št. 6.

Fellerjev blagodišeči, krepilni, bolečine tolažeči rastlinski esenčni fluid z zn.

„ELSA-FLUID“
odpravi
GLAVOBOL

12 steklenic franko 14 K 32 v. Lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elsatrg št. 134 (Hrvaško). Čez 100.000 zahvalnih pism in zdravniških priporočil. VIII.—a

Sprejme se v trgovino Marije Rogelj v Ljubljani, Sv. Petra cesta št. 38

Šivilja
ki razume tudi nemško.

Brez posebnega obvestila.

Nas nepozabni, iskrenoljubljeni, predobri oči oziroma brat, stric in svak, gospod

JAN PRIBIL

podravatelj banke »Slavije«, posestnik je dne 8. t. m. nenadoma preminul.

Pogreb prebegačega pokojnika bo v nedeljo, dne 10. marca 1918 ob 4. uri popoldne iz hiše žalosti, Levstikova ulica št. 4 na pokopališču k sv. Križu.

Sv. maše zadušnice se bodo brale v farni cerkvi Marijinega Oznanenja v Ljubljani.

Venci se v korist dobrodelnim namenom hvaležno odklanjajo.

V Ljubljani, dne 8. marca 1918.

Ivan Pribil, tehnik in poročnik v r., sin. — Erna Pribil, hčerka. — Ljudmila pl. Oreškovič roj. Pribil, Marija Hieng roj. Pribil, sestra.

Mestni pogrebni zavod v Ljubljani.

V najem se odda lepo

meblirana soba

z električno razsvetljavo in posebnim vhomom. Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 796.

Spretna modistka in učenka

se sprejmeta pri IVANI SCHILLER, LJUBLJANA, Kongresni trg št. 6

Svileno blago

modno volнено blago, platnene namizne prte in brisače, ponuja trdka PROKOP SKORKOVSKY & SIN, Humpolec, Češka.

Vzorci na željo samo direktnim odjemalcem.

Kuharica

na deželo, k večji družini, se išče. Plača mesečno 40 kron. Ponudbe: Julijana Valenčič, Trnovo na Kranjskem.

PRESKRBA GORIVA ZA PRIMORSKO,

—: društvo z o. j. v Trstu, —:

kupi vsako množino

bukovega oglja

za sukcesivno dobavo do konca marca 1919. 609

V najem se išče malo posestvo

z nekaj polji v bližini postaje. — Ponudbe pod št. 734 »Mala družina 734« na upravo »Slovenca«.

GORICA: F. BATJEL LJUBLJANA

Stolna ulica 2 : Stari trg 28

Moška in ženska dvokolesa še s staro pnevmatiko, živalni in pisalni stroji, gramofoni, električne žepne svetilke. — Najboljše baterije. Posebno nizke cene za preprodajalce. 1775

Mehanična delavnica na Starem trgu 11.

Dr. med. univ. ALOJZ ZALOKAR

naznanja, da je začel ordinirati

v Ljubljani, Sodna ulica št. 1, I. nadstr.,

kot specialist

za kirurgijo, porodništvo in ženske bolezni.

Deveta c. kr. avstrijska razredna loterija. Zrebanje 4. razreda se vrši dne 12. in 14. marca 1918. Cena srečk: $\frac{1}{4}$ K 160.—, $\frac{1}{2}$ K 80.—, $\frac{3}{4}$ K 40.—, $\frac{1}{8}$ K 20.—. — Srečke za to zrebanje priporoča Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani, kot poslovalnica c. kr. avstr. razredne loterije, in njene podružnice v Celju, Celovcu, Trstu, Splitu in Gorici (sedaj v Ljubljani).

Dražba konja.

Od strani c. kr. državne žrebčarne št. 3, začasno v Ormožu, bo 13. marca 1918 ob 9. uri popoldne na živinskem sešnju v Ljubljani najboljšemu ponudniku dražbenim potom prodana radavska odbrana kobila št. 62 Sheraky, orijentalski polkrvec, 8 let stara, belec z liso, 155 cm visoka.

C. kr. državna žrebčarna št. 3 v Ormožu.

ISČE SE kuharica

na graščino na Gorenjskem, katera je vajena gospodinjstva in navadne kuhe. Ozira se le na take, ki imajo večletna izkušnja. Predstaviti se je osebno pri gospe ALMI URBAN, Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 1, II. nadstropje. 783

Vojni čevlji

z močnimi lesenimi podplati, okovanimi, sposobnimi za popravila, za ženske, moške in otroke, trpežni, lepa oblika, v vseh velikostih.

Čevlji za dame par K 22.80, čevlji za gospode par K 23.10, čevlji za otroke, par K 20.80.

Poštna posebej. Zamenjava dovoljena. Pošilja se po povzetju.

Schuh-Export

Dunaj IV. Wiedner Gürtel 50/F.

Prodajalka

za popolno samostojno vodstvo se išče v trafiki, združeni s trgovino drobnarij, katera bi bila lepega vedenja, strogo zanesljiva in poštena v vseh ozirih, z izključno večletnimi dobrih spricvali. Starost 25—40 let; hrana in stanovanje v hiši. Ponudbe sprejema uprava »Slovenca« pod št. 785, ako znamka za odgovor.

Proda se

hiša z vrtom

na Duplici pri Kamniku. Hiša je dvonadstropna in ima 9 stanovanj, je pripravna za obrtnika, ker se bo lahko dobila električna moč za gonila in razsvetljavo. Proda se tudi vsa zaloga lesa in neizdelanega pohištva, v vrednosti okoli 100.000 kron. V najem se odda ali pa tudi proda vse drugo tovarniško poslopje s parnim kotlom, parne sušilnice, sušilnica na ogenj ter žaga, vse z opremo in modeli. — Natančnejša pojasnila daje tovarna na Duplici, pošta Kamnik.

Srbečico, lišaje

odstrani prav naglo dr. Flasch-a izvir. zakonito zajamčeno »Skaboform« rujavu mazilo. Popolnoma brez duha, ne maže. Poskusni lonček K 2.30 veliki K 4.— porejca za rodbino K 11.—. Zaloga za Ljubljano in okolice: Lekarna pri zlatem jelenju, Ljubljana, Marija trg. 1520

Paramente

cerkveno orodje, celotne cerkvene oprave itd.

dobavlja najcenejše

JOSIP VEND, specialna trgovina, Gabl ob Orlic, Češko.

Ria-Balsam.

Cena lončku z jamstvenim pismom K 2.75, 3 lončki K 5.50, 6 lončkov K 8.50. Stotine zahvalnic in priznalic. — KEMENY, Kaschau (Kassa) I., poštni predal 12/540, Ogrsko.

Nadomestilno

toaletno milo

parfimirano

v elegantnih kartonih,

fino opremljeno

ducat K 14.40.

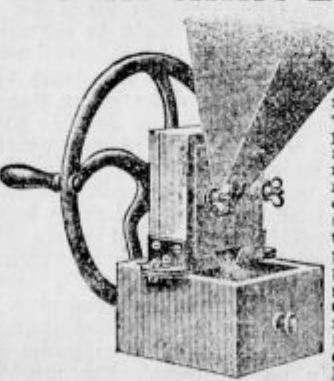
Trgovci večji popust!

Dobiva se pri trdkih

MILAN HOCEVAR

Ljubljana, Sv. Petra cesta 28

Ročni mlin za žito!

Moj izvirni ročni mlin za žito je izbor za debelostni fi. no mletev vsakovrstnega žita, je priprava na trpežno izvršeno z izmenjajočim mlevnim ploščami iz trdega materiala in skoro neporušeni tudi pri največji porabi. Neobhodno potreben za vsako gospodinjstvo. Model 4 z vrtilom za mali obrat, teža 7 kg K 100.—. Model 5 z gonilnim kolesom za večji obrat okoli 12 kg K 120.—. Razpošilja z Dunaja proti predplačilu zneska glavno zastopstvo MAX BÖHNEL, Dunaj IV. Margaretenstr. 27.

VABILO

na

redni občni zbor

Posojilnice v Žužemberku,

registrovane zadrge z neomejeno zavezo, ki se bo vršil

dne 19. marca 1918, ob 3. uri popoldne v zadrugi pisarni.

DNEVNI RED:

1. Članje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva.
3. Poročilo nadzorstva.
4. Odobrenje računskega zaključka za l. 1917.
5. Volitev načelstva.
6. Volitev nadzorstva.
7. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklepčen, vrši se čez pol ure kasneje na istem mestu in po istem dnevnem redu drug občni zbor, ki bo veljavno sklepal neglede na število navzočih zadrugičnikov.

784

NAČELSTVO.

Sprejme se takoj za stavbno podjetje

ženska moč

vajena vseh pisarniških del, natančna in hitra računarica ter izurjena stropeljska. — Ponudbe na upravnishvo »Slovenca« pod št. 739.

ISČEJO SE čedni, še dobro ohranjeni

pulti in police

za trgovino z manufakturnim blagom. — Ponudbe sprejema uprava »SLOVENCA« pod št. 786.

M izarški pomočniki

se sprejmejo v tovarno za pohištvo in stavbenstvo ŠT. VID nad LJUBLJANO.

Vpraša se: DUNAJSKA CESTA ŠT. 28, J. ČERNE.

Išče se

prodajalka

zmožna obeh jezikov, katera je že službovala v knjigarni ali papirni trgovini. — Ponudbe na upravo »Slovenca« pod št. 761.

3 orali travnikov

(Trnovsko predmestje)

se oddajo za letošnje košnje onemu, ki se zaveže, dostavljati mleko proti plačilu.

Vprašanja: Frančiškanska ulica 8, I. nadstr.

Štambilije

vseh vrst za urade, društva, trgovce itd.

Anton Černe

gravir in izdelovatelj kavčuk-štambiljev

Ljubljana, Dvorni trg št. 1.

Kranjska deželna podružnica

n. a. deželne življenjske in rentne, nezgodne in jamstvene zavarovalnice v Ljubljani, Marije Terezije cesta 12/II

sprejema zavarovanje na doživetje in smrt, združeno tudi z vojnim riziko, otroških dot, rentna in ljudska, nezgodna in jamstvena zavarovanja.

Javen zavod. Absolutna varnost. Nizke premije.

Prospekti zastoj in poštne prosto. Sposobni zastopniki se sprejemajo pod najugodnejšimi pogoji.

Tehnična pisarna

2780

za izvršitev vsakovrstnih načrtov in proračunov. Oblastveno konc. zasebna posredovalnica za nakup in prodajo zemljišč, gozdov in posestev.

VALENTIN ACCETTO

zapriseženi sodni izvedenec

v Ljubljani, Trnovski pristan št. 14.

Izvršujem na željo tudi privatne cenitve v mestu in na deželi. Prodajalci in kupci naj se obrnejo na gori označeno posredovalnico. Prevzemam tudi stavbinska dela in nadzorovanje. Tajnost zajamčena.

Ne puščajte otrok samih, da se požari omejijo!

Edini slovenski zavod brez tujega kapitala je
Vzajemna zavarovalnica
proti požarnim škodam in poškodbi cerkvenih zvonov
Ljubljana ::: Dunajska cesta št. 17.

Zavarovanja sprejema proti požarnim škodam: 1. raznovrstne izdelane stavbe, kakor tudi stavbe med časom zgradbe; 2. vse premično blago, mobilije, poljsko orodje, stroje, živino, zvonove in enako; 3. vse poljske pridelke, žita in krmo; 4. zvonove proti prelomu; 5. sprejema tudi zavarovanja na življenje, osiroma doživetje in druge kombinacije in proti nezgodam, vsakovrstna podjetja, obrti kakor tudi posamezne osebe za deželno nižjeavstrijsko zavarovalnico, od katere ima tudi deželni odbor kranjski podružnico.

Varnostni zaklad in udnine, ki so znašale l. 1915. 783.306 kron 29 vin., so poskočile koncem leta 1916. na 906.828 kron 91 vin. Tedaj čimvečje zanimanje za ta edini slovenski zavod, tembolje bo rastei zaklad.

Ponudbe in pojasnila da ravnateljstvo, glavno poverjenišvo v Celju in na Proseku, kakor tudi po vseh farah nastavljeni poverjeniki.

Cene primerne, hitra cenitev in takojšnje izplačilo.

1489

Ne puščajte otrok samih, da se požari omejijo!